

IV. Sądownictwo

A. Przegląd Orzecznictwa

ORZECZNICTWO KARNE SĄDU NAJWYŻSZEGO

Kodeks karny.

Art. 2 § 1 k. k. Względniejszą jest ustawa, przewidująca niższe minimum kary. (4. X. 1933. 2 K. 745/33).

Art. 12 k. k. Podział na zbrodnie i występki dotyczy wedle art. 12 k. k. tylko takich stanów faktycznych, które w ustawie są przewidziane jako odrębne przestępstwa, zagrożone samoistnymi karami, wobec czego czyn, stanowiący występki, nie staje się zbrodnią skutkiem tego, iż ze względu na t. zw. ogólne okoliczności obciążające, jak recydywa, zawodowość, nawykienie i urzędniczy charakter sprawcy, dopuszczalny wymiar kary może ewentualnie przekroczyć granicę pięciu lat więzienia. (22. IX. 1933. 3 K. 741/33).

Art. 18 § 2 k. k. „Wina” sprawcy, o której mowa w art. 18 § 2 k. k. ma pozostawać w psychicznym związku nie z faktem przestępstwa, lecz ze stanem odurzenia. (19. IX. 1933. 3 K. 820/33).

Art. 20 k. k. Nieznajomość przepisów, dotyczących zakazu polowania w czasie ochronnym, nie stanowi błędu w rozumieniu § 1 art. 20 k. k., lecz błąd co do prawa w rozumieniu § 2 tegoż artykułu. (24. VII. 1933. 1 K. 404/33).

Art. 20 i 21 k. k. Stan urojonej obrony koniecznej może uzasadniać bezkarność z punktu widzenia przepisów o błędzie; w szczególności przeciw urojonej obronie koniecznej jest dopuszczalna obrona konieczna. (27. VI. 1933. 2 K. 422/33).

Art. 21 k. k. Możliwość ucieczki i nieskorzystanie z tej możliwości nie wyłącza prawa wykonania obrony koniecznej. (21. VIII. 1933. 2 K. 577/33).

Art. 26 k. k. 1. Do istoty podżegania należy zły zamiar ze strony podżegacza, którego wola winna być skierowana do wywołania w psychice podżeganego postanowienia dokonania czynu przestępnego ze świadomością znaczenia prawnego czynu. (7. XI. 1933. 2 K. 939/33).

2. Polecenie oparte na partyjnej dyscyplinie, jest wyraźną formą podżegania. (27. IX. 1933. 2 K. 586/33).

Art. 28 k. k. Podżegacz nie odpowiada za okoliczności, zamiarem podżegacza nieobjęte, w szczególności za t. zw. eksces sprawcy. (10. X. 1933. 1 K. 623/33).

Art. 29 § 2 k. k. Nieskorzystanie przez sąd z przysługującego mu z mocy § 2 art. 29 k. k. prawa złagodzenia kary lub uwolnienia od niej nie może stanowić przedmiotu zarzutu kasacyjnego. (21. XI. 1933. 3 K. 963/33).

Art. 30 § 2 k. k. Art. 30 § 2 k. k. ma na myśli zapobieżenie powstania skutku przestępnego, nie zaś chęć naprawienia skutków, które już powstały. (15. XI. 1933. 3 K. 889/33).

Art. 31—35 k. k. Przepisy kodeksu karnego o odpowiedzialności za zbieg przestępstw (art. 31—35 k. k.) dotyczą wprawdzie także zbiegu przestępstw jednorodząjowych, jednakże ciągłość wydarzenia na tle którego te przestępstwa popełniono, pozostaje bez wpływu na ocenę ich odrębności, jeżeli brak podstawy do uważania ich za jednolitą całość, czy to ze względu na ich szczególne ustawowe znamiona (zawód, nałóg), czy też ze względu na jednolity zamiar przestępny.

Powtórzona obelga przedstawia się jako odrębne zdarzenie faktyczne, jeżeli brak podstawy do przyjęcia, jakoby obydwie te obelgi były wynikiem jednego i tego samego zgóry powziętego zamiaru. (14. IX. 1933. 3 K. 615/33).

Art. 47 § 1 lit. „b” k. k. Zbrodnia przewidziana w § 2 art. 154 k. k. nie jest zbrodnią stanu; utrata praw publicznych i obywatelskich praw honorowych przy skazaniu za tę zbrodnię nie może być orzeczona z powołaniem się jedynie na lit. b § 1 art. 47 k. k. (11. X. 1933. 1 K. 654/33).

Art. 58 k. k. Brak w wyroku jakiegokolwiek wzmianki o zaliczeniu lub niezaliczeniu na poczet kary tymczasowego aresztowania czyni ustalenie wymierzonej oskarżonemu kary wadliwym i stanowi uchybienie, mogące mieć wpływ na treść wyroku. (24. X. 1933. 3 K. 822/33).

Art. 60 k. k. Powołanie się w orzeczeniu na art. 60 k. k., bez wymieniaenia podstaw faktycznych, przepisem tym wskazanych, jest pogwałceniem § 1 art. 379 k. p. k. i art. 60 k. k. (10. VIII. 1933. 2 K. 548/33).

Art. 61 § 2 k. k. Zawieszenie wykonania kary stanowi integralną część orzeczenia o karze i sąd II-ej instancji, uchylając zawieszenie wykonania winien to uzasadnić. (18. IX. 1933. 2 K. 588/33).

Art. 61—64 k. k. Stosowanie warunkowego zawieszenia do kar orzeczonych w myśl przepisów prawa o wykroczeniach, nie jest dopuszczalne (art. 2 pr. o wykrocz.). 16. X. 1933. 2 K. 776/33).

Art. 64 k. k. W razie zaliczenia przez sąd wyrokujący na poczet orzeczonej przezeń kary pozbawienia wolności okresu tymczasowego aresztowania skazanego (art. 58 k. k.) z zawieszeniem kary (art. 61 k. k.), zatarcie skazania następuje na mocy art. 64 k. k., a nie na podstawie art. 90 k. k. (25. XI. 1933. K. Pr. 176/33 skład całej Izby Karnej).

Art. 69 § 1 lit. b k. k. Ustalenie rozeznania ma na celu ustalenie, czy nieletni zdolny był do zrozumienia przestępności danego czynu, nie zaś przestępstwa w oderwaniu. (11. IX. 1933. 2 K. 601/33).

Art. 97 k. k. Przedmiotowe ustalenie i przyjęcie jako celu związku „U. W. O.” oderwania od państwa części jego obszaru, nie wyłącza skazania poszczególnego oskarżonego za udział w tym związku jako za inne przestępstwo, skoro prócz przedmiotowo ustalonego celu odgrywa co do poszczególnego oskarżonego stanowczą rolę zasięg jego zamiaru (art. 14 § 1 k. k.), a więc przede wszystkim subiektywna świadomość tych celów i co najmniej zgoda na nie biorącego udział w związku. (4. X. 1933. 2 K. 679/33).

Art. 127 k. k. W myśl art. 127 k. k., okoliczność, czy artykuł znieważający doszedł do rąk czytelników, jest obojętna, gdyż usiłowanie ulega tej samej karze, co czyn dokonany (art. 24 k. k.). (4. VII. 1933. 4 K. 230/33).

Art. 128 k. k. Dla bytu przestępstwa z art. 128 k. k. niezbędnym jest ustalenie, iż czyn dokonany został podczas zajęć urzędowych organu władzy państwowej lub samorządowej, okoliczność zaś, czy działanie sprawcy odbyło się w siedzibie czy poza siedzibą danego organu, jest dla zaistnienia omawianego przestępstwa obojętna. (18. IX. 1933. 2 K. 653/33).

Art. 132 k. k. Pod pojęcie zniewagi w rozumieniu art. 132 k. k. podpadają wszelkie uchybienia czci (godności osobistej) w tych wszystkich postaciach, w jakich są one znane kodeksowi karnemu.

Znieważenie czynne i słowne urzędnika w warunkach art. 132 k. k. stanowi jeden czyn przestępny, gdy oparte jest na jednym zamiarze i skierowane przeciw temu samemu przedmiotowi ochrony prawnej. (21. IX. 1933. 2 K. 646/33).

Art. 141 k. k. Warunkiem niekaralności fałszywych zeznań jest według art. 141 k. k. brak pouczenia o prawie odmowy zeznań w związku z ustaleniem obawy, o której mowa w tym artykule. (18. XI. 1933. 3 K. 543/33 skład 7 sędziów).

Art. 154 § 2 k. k. 1. Dla karalności nawoływania z art. 154 § 2 k. k. wystarcza każde choćby najogólniejsze zachęcanie do popełnienia zbrodni stanu i jeden choćby okrzyk lub) napis może wystarczyć do wyrażenia zamierzonej, występnej agitacji.

Okoliczność, że wznoszone poszczególne okrzyki nie zawierają cech przestępstwa, nie wyklucza, że w zestawieniu z innymi okolicznościami mogą stanowić nawoływanie z art. 154 § 2 k. k. (20. XI. 1933. 2 K. 981/33).

2. Nietylko nawoływanie do natychmiastowego obalenia przez mocą Rządu, ale i nawoływanie do usunięcia go przemocą, gdy nadarzy się ku temu sposobność, budzące w słuchaczach gotowość do takiego czynu, stanowi znamiona przestępstwa z art. 154 § 2 k. k. w związku z art. 95 k. k. (13. X. 1933. 3 K. 50/33).

Art. 160 k. k. 1. Dla bytu przestępstwa z art. 160 k. k. nie jest koniecznym ustalenie związku bezpośredniego pomiędzy paserem a sprawcą przestępstwa, wystarcza obiektywne stwierdzenie przestępnego pochodzenia rzeczy, ze strony zaś subiektywnej umyślność -działania pasera, oparta na świadomości pochodzenia rzeczy z przestępstwa. (23. X. 1933. 2 K. 837/33).

2. Nabywający rzecz z zastrzeżeniem prawa własności sprzedawcy aż do zapłacenia ceny kupna, w razie sprzedaży rzeczy przed zaplaceniem całkowitej ceny kupna, odpowiada za przywłaszczenie, a osoba trzecia, nabywająca tę rzecz ze świadomością jej przywłaszczenia — za przestępstwo z art. 160 k. k. (19. X. 1933. 1 K. 603/33).

Art. 167 § 2 k. k. Kto dla rozszerzenia związku zakłada nowe organizacje, związane z dawną, odpowiada pojęciu zakładającego związek jak niemniej „kieruje” związkiem nie tylko jedna osoba lub grono, stojące na czele całego związku, często nieznane lub działające z poza granic państwa, zwłaszcza przy związkach o charakterze międzynarodowym, lecz także inne osoby, kierujące odłamami związku na pewnym terytorjum lub pewnymi grupami, utworzonymi na innych podstawach (zawodowych i t. d.). (4. X. 1933. 2 K. 679/33).

Art. 170 k. k. 1. Do zastosowania art. 170 k. k. niezbędne jest stwierdzenie, że szerzone wiadomości były fałszywe, t. j. nie odpowiadały rzeczywistości, że sprawca miał świadomość, iż rozpowszechnia wieść fałszywą i wreszcie, że taka wieść zdolna była przedmiotowo do wywołania niepokoju w społeczeństwie.

Istota przestępstwa z art. 170 k. k. będzie wypełniona także wówczas, jeżeli sprawca zdaje sobie sprawę, że szerzona przez niego fałszywa wiadomość zdolna jest wywołać niepokój publiczny, i go-

dzi się z możliwością takiego skutku, bez względu na to, czy rzeczywiście jakkolwiek objaw niepokoju nastąpił. (23. X. 1933. 1 K. 661/33).

2. Przez użyty w art. 170 k. k. wyraz „wiadomości” należy rozumieć wszelkie informacje bez względu na ich postać zewnętrzną, które dotyczą wydarzeń przeszłych, teraźniejszych lub przyszłych (np. wiadomość o mającej nastąpić w najbliższych dniach inflacji). Krytyki, opinie i oceny, o ile pod tą postacią nie przemycą się obiektywnych lub czyniących wrażenie obiektywnych informacji (np. artykuł prowincjonalnego dziennikarza, że on, po poufnej rozmowie z oficerami sztabu generalnego w Warszawie, doszedł oświadczyć do przekonania, iż wojna wybuchnie najdalej w przyszłym miesiącu, stanowi wrażenie obiektywnej informacji) nie są wiadomościami w rozumieniu art 170 k. k. (4. XI. 1933. 1 K. 457/33, skład 7 sędziów).

Art. 187 k. k. 1. Podrobienie dokumentu polega na sporządzeniu dokumentu przy zachowaniu pozorów, jak gdyby dokument ten pochodził od innej osoby, przez przerobienie zaś dokumentu rozumieć należy nadanie dokumentowi innej treści, niż ją pierwotnie posiadał. (22. IX. 1933. 3 K. 673/33).

2. Możliwość zakwestjonowania mocy dowodowej dokumentu z punktu widzenia prawa cywilnego nie pozbawia podrobienia go cech fałszu, o ile tylko dokument ten stanowi dowód okoliczności mogącej mieć znaczenie prawne (§ 3 art. 91 k. k.).

Sprawca podrobienia lub przerobienia przedmiotu, który dokumentem ma się dopiero stać, odpowiada za fałsz nawet gdyby ten przedmiot dokumentem się nie stał.

W myśl art. 187 k. k. możliwe jest sfałszowanie umowy prywatnej, stanowiącej dowód zobowiązania tylko między stronami a nie wobec osób trzecich. (18. IX. 1933. 1 K. 483/33).

Art. 192 k. k. Notariusz nie jest urzędnikiem (art. 292 k. k.), lecz osobą publicznego zaufania. (21. IX. 1933. 1 K. 519/33).

Art. 203 k. k. Dla bytu przestępstwa z art. 203 k. k. nie jest konieczny akt spółkowania, wystarczy każdy czyn, mający na celu zaspokojenie popędu płciowego lub podniecenie pobudliwości płciowej. (11. X. 1933. 2 K. 847/33).

Art. 225 i 230 k. k. Skazanie jednego ze sprawców wspólnie dokonanego na osobę trzecią zamachu według § 1 art. 225, zaś drugiego według § 2 art. 230 k. k. wymaga przyjęcia, iż sprawcy porozumieli się ze sobą jedynie co do zadania pokrzywdzonemu uszkodzenia cielesnego, nie chcąc, lecz przewidując możliwość skutku śmiertelnego, przy wykonaniu jednak wspólnie zamierzonego czynu jeden z nich wykroczył poza ramy porozumienia, a w szczegól-

ności powziąwszy już samoistnie dalej idący zamiar przestępny (pozbawienia pokrzywdzonego życia), przedsięwziął zarazem dalsze działanie, wiodące do zrealizowania tego dalej idącego zamysłu. (13. XI. 1933). 3 K. 1064/33).

Art. 225 § 2 k. k. Pod przepis § 2 art. 225 k. k. podpada w przeciwieństwie do § 1 art. 225 k. k. zabójstwo, dokonane w warunkach tak silnego zmacenia sfery uczuciowej sprawcy i rozluźnienia w związku z tem jego hamulców woli, że zabójstwo przedstawia się właśnie, jako wynik tych szczególnych warunków, bez których zamiar przestępny, gdyby nawet powstał, nie dojrzałby do wykonania, nie uzewnętrzniłby się w czynie. (9. VIII. 1933. 3 K. 522/33).

Art. 239 k. k. Przepis art. 239 k. k. dotyczy t. zw. czynnej zniewagi, zatem już sam fakt popychania i szamotania się może stanowić przestępstwo z tego przepisu ustawy przy istnieniu winy umyślnej.

W razie zastosowania § 2 art. 239 k. k. nastąpić ma nie uniewinnienie, lecz skazanie i zwolnienie od kary przy uwzględnieniu co do kosztów art. 585 k. p. k. (8. XI. 1933. 2 K. 902/33).

Art. 240 k. k. Dyspozycja ust. 1 § 227 k. k. z r. 1871 mieści się całkowicie w dyspozycji art. 240 k. k. mimo pewnych różnic redakcyjnych, w szczególności pominięcie w tekście art. 240 k. k. warunku wyrażonego wyraźnie w § 227 k. k. z r. 1871, że uczestnik bójki musi być do niej wciągnięty nie bez własnej winy tłumaczy się tem, że umieszczenie tego warunku w art. 240 k. k. było zbędne, zważywszy, że warunek ten wynika z ogólnej części kodeksu karnego, regulującej zasady odpowiedzialności za przestępstwo. (11. VII. 1933. 3 K. 479/33).

Art. 241 k. k. 1. Niebezpiecznym narzędziem w rozumieniu art. 241 k. k. jest każda rzecz ruchoma, która ze względu na przedmiotowe swoje właściwości, lub sposób użycia nadaje się do spowodowania znacznego uszkodzenia ciała; kół ze sztachety może być takim niebezpiecznym narzędziem; nóż i broń zostały w art. 241 k. k. przytoczone tylko przykładowo. (12. X. 1933. 3 K. 748/33).

2. Za narzędzie niebezpieczne w znaczeniu art. 241 k. k. może być uznane każde narzędzie tego rodzaju, którego użycie w pewnych warunkach mogłoby spowodować śmierć lub ciężkie kalectwo człowieka. (23. X. 1933. 2 K. 810/33).

Art. 251 k. k. 1. Dla bytu przestępstwa z art. 251 k. k. obojętna jest okoliczność, czy stosowanie aktów przemocy lub groźby bezprawnej ma za podstawę rzeczywiste uprawnienie do osiągnięcia zamierzonego celu czy też jest oparte na mylnem subiektywnem przekonaniu o prawności celu; czyn musi być jednak bezprawny,

w tern znaczeniu, że żaden przepis prawa nie upoważniał oskarżonego do zastosowania przemocy lub groźby. (19. IX. 1933. 2 K. 610/33).

2. Groźba, która ma wywołać skutki z art. 251 k. k., musi tak być sprecyzowana, aby można było jej kwalifikację z art. 91 z treści samej groźby ustalić, wobec czego zagrożenie bojkotem towarzyskim bez bliższego określenia jego charakteru i sposobu jego przeprowadzenia, nie jest groźba bezprawna zniesławienia. (12. IX. 1933. 3 K. 586/33).

3. Art. 251 k. k. wymaga ustalenia, że działanie sprawcy przeciw rzeczom wywarło na psychikę pokrzywdzonego wpływu tak silny, że zniewoliło go do poddania się woli sprawcy.

Mniemanie prawności czynu nakłada na sąd obowiązek rozważenia kwestji winy w świetle przepisu § art. 20 k. k. (4. X. 1933. 2 K. 733/33).

Art. 252 k. k. Przez „wdarcie się” w myśl art. 252 k. k. należy rozumieć bezprawne przedostanie się do miejsc, w artykule tym wymienionych.

Czyn jest dokonany, gdy sprawca istotnie przedostał się do danego miejsca. (4. X. 1933. 2 K. 737/33).

Art. 255 k. k. 1. Istotną cechą przestępstwa z art. 255 k. k. jest nie naruszenie dobrej sławy innej osoby, lecz już samo jej zagrożenie przez pomówienie o takie postępowanie lub właściwości, które mogą (a nie muszą) poniżyć daną osobę w opinji publicznej lub narażić na utratę zaufania potrzebnego dla danego stanowiska, zawodu lub rodzaju działalności. Podmiotowe znamiona występku z art. 255 k. k. są w myśl § 1 art. 14 k. k. wyczerpane z chwilą, gdy sprawca godzi się na samą możliwość zagrożenia dobrej sławy innej osoby. (7. VIII. 1933. 3 K. 508/33).

2. Dla istoty zniesławienia obojętnem jest źródło komunikowanej wiadomości, a więc okoliczność, czy sprawca podaje daną wiadomość, jako pochodzącą od siebie, czy też jako posłyszana od osób trzecich; obojętnem również jest, czy wiadomość ta jest podana w formie kategorycznego twierdzenia, czy też w formie pogłoski, opatrzonej zastrzeżeniem, że jej prawdziwość nie jest w całej pełni stwierdzona; obojętnem wreszcie jest, czy sprawca ubrał uwłaczającą czci innej osoby pogłoskę w postać pytania o prawdziwość tej pogłoski, czy też wysunął ja w innej postaci. (7. XI. 1933. 3 K. 852/33).

3. Nie zmienia charakteru zniesławienia okoliczności, że pytający o prawdziwość takiej pogłoski, miał uzasadniony interes w tern, aby jej prawdziwość sprawdzić, chyba, że zostanie stanowczo ustalone, że pytający działał w ramach nadanych mu bądź przez prawo

pisane, bądź prawo zwyczajowe uprawnień, że zamiarem jego nawet pośrednim nie było objęcie „pomówienie” innej osoby, lecz zrealizowanie swego uprawnienia i że przytoczenie hańbiącej inną osobę pogłoski przedstawiało się jako konieczny środek wiodący do zrealizowania tego uprawnienia (np. nie popełni zniesławienia kupiec, sprawdzający w odpowiednim biurze pogłoski o bankructwie swego klienta). (7. XI. 1933. 3 K. 852/33).

4. Prawność działania będzie wyłączona, jeżeli „wywiad”, choćby ze strony zainteresowanej i uprawnionej osoby, bądź przekroczy swe istotne cele, bądź gdy zastosowane w nim środki wyjdą poza granicę najkonieczniejszej potrzeby i uzasadnią przez to możliwość przyjęcia, choćby pośredniego zamiaru zniesławienia. (7. XI. 1933. 3 K. 852/33).

5. Okoliczność, iż czyn dokonano w miejscu publicznem sama przez się nie rozstrzyga pytania, czy dany czyn został „publicznie” popełniony.

Znamię „publicznie” zachodzi wówczas, gdy działanie dochodzi lub może dojść do wiadomości większej nieokreślonej ilości osób (20. VII. 1933. 3 K. 545/33).

6. Nie wystarcza dla uznania publicznego charakteru czynu zniesławienie choćby kilkakrotne i przed różnymi osobami. (4. X. 1933. 2 K. 716/33).

Art. 256 k. k. Powtórzona obelga przedstawia się, jako odrębne zdarzenie faktyczne, jeżeli brak podstawy do przyjęcia, jakoby obydwie te obelgi były wynikiem jednego i tego samego zgóry powziętego zamiaru. (14. IX. 1933. 3 K. 615/33).

Art. 256 § 2 k. k. Przepis art. 256 § 2 k. k. nie stawia żadnych, ścisłych granic czasu dla uznania wzajemności zniewagi, ani nie warunkuje stosowania tego przepisu w zależności od ciężaru gatunkowego zniewag wzajemnych, stosowanie tego przepisu jest wyłącznie uzależnione od tego, czy między obu zniewagami istniał związek przyczynowy oraz, by wzajemnie znieważający działał pod wpływem; emocji i wrażeń, wywołanych zniewagą przeciwnika. (12. X. 1933. 3 K. 839/33).

Art. 259 k. k. Art. 259 k. k. nie wymaga, aby przemoc była skierowana przeciw dzierżycielowi mienia; wystarczy przemoc, skierowana przeciw innej osobie, jeśli w tym celu jest zastosowana, aby zawładnąć cudzem mieniem. (12. IX. 1933. 3 K. 588/33).

Art. 262 k. k. Pobranie przez urzędnika i obrócenie na swoją korzyść grzywien, umorzonych z mocy amnestji, stanowi przestępstwo z § 2 art. 286 i art. 262, 291 k. k. (21. VIII. 1933. 2 K. 518/33).

Art. 263 k. k. Przystępstwo skwalifikowane z art. 263 k. k. jest występkiem z winy umyślnej, do której ustalenia niezbędne jest

stwierdzenie, iż sprawca bądź działał w zamiarze ze złej woli płynącym i skierowanym wprost na uszkodzenie danego mienia lub uczynienia go niezdatnym, bądź też zamierzał wprawdzie osiągnąć inny cel i wcale nastąpienia występnego skutku swego czynu nie pragnął, ale zdawał sobie sprawę z możliwości takiego skutku i godził się na jego nastąpienie, które ogarnął swoją wolą warunkowo skierowaną także i na to możliwe wydarzenie. (22. IX. 1933. 3 K. 638/33).

Art. 264 k. k. 1. Objęcie mienia w posiadanie sprawcy nie stanowi o dokonaniu przestępstwa z art. 264 k. k.; dokonanie następuje z chwila rozporządzenia mieniem przez pokrzywdzonego. (4. X. 1933. 2 k. 745/33).

2. Art. 264 k. k. nie uzależnia odpowiedzialności sprawcy od tego, z jakimi celami pokrzywdzonego, czy to legalnymi czy nielegalnymi, związane zostało wyłudzenie, dokonane zapomocą zabiegu oszukańczego. (11. IX. 1933. 2 K. 670/33).

3. Użycie w procesie w celach dowodowych dokumentu prywatnego, zawierającego nieprawdziwe stwierdzenie, może podpadać pod art. 264 k. k. (12. X. 1933. 1 K. 565/33).

Art. 281 k. k. Niezgodne z rzeczywistością prowadzenie ksiąg handlowych nie polega ani na podrobieniu ani też na przerobieniu dokumentów, (art. 187 k. k.), może natomiast stanowić przestępstwo z art. 281 k. k. (22. IX. 1933. 3 K. 673/33).

Art. 282 k. k. 1. Art. 282 k. k. ma na względzie tylko właściciela mienia zajętego lub zagrożonego zajęciem, natomiast osoba, której powierzono zasekwestrowane mienie, może odpowiadać z tego przepisu jedynie w wypadku, gdy zostało dowiedzione, że dokonała powyższego czynu na zlecenie samego właściciela, lub była przytem jego współnikiem.

W pozostałych wypadkach dozorca może odpowiadać bądź z art. 262 k. k., jeśli mienie przywłaszczył, bądź za niewykonanie prawnego zarządzenia władzy, jeśli nie dostarczył go na licytację. (26. IX. 1933. 2 K. 663/33).

2. Omłócenie zajętych stert pszenicy nie dowodzi ani ukrycia, ani zniszczenia, ani jakiegokolwiek obniżenia wartości mienia, nie może więc służyć za podstawę do zarzutu ukrycia przed licytacją tych stert w celu udaremnienia egzekucji. (11. IX. 1933. 1 K. 489/33).

Art. 287 k. k. Zapisanie przez konduktora kolei państwowych nieprawdziwych danych na grzbiecie kwitarjusza co do pobranych od pasażerów pieniędzy za przejazd stanowi przestępstwo z art. 287 k. k. (21. IX. 1933. 1 K. 519/33).

Art. 291 k. k. 1. Przewidziana w art. 291 k. k. wyższa karalność urzędnika wpływa na zmianę właściwości sądu grodzkiego, określi-

leij na podstawie §§ 1 i 2 art. 16 k. p. k., w przeciwnym razie znowelizowany tekst art. 16 k. p. k. wymieniałyby art. 291 k. k. bądź w § 2, bądź też charakter urzędniczy sprawcy postawiony byłby obok zawodowości i t. d. w § 3 tegoż art. 16 k. p. k. (25. XI. 1933. K. Pr. 169/33, skład całej Izby Karnej).

2. Występki, zagrożone karą więzienia do 5 lat, w razie popełnienia ich przez urzędnika w warunkach art. 291 k. k. nie stają się zbrodniami, a więc w myśl § 1 art. 381 k. p. k. mogą ulegać rozpoznaniu przez sąd jednoosobowy. (10. VI. 1933. 2 K. 148/33, skład 7 sędziów).

Art. 292 k. k. 1. Funkcjonariusze komunalnych kas oszczędności są funkcjonariuszami instytucyj prawa publicznego w rozumieniu art. 292 k. k. (22. IX. 1933. 3 K. 673/33).

2. Konduktor kolei państwowych jest urzędnikiem. (21. IX. 1933. 1 K. 519/33).

//. *Prawo o wykroczeniach.*

Art. 28. 1. Zakłócenie spokoju publicznego zachodzi wtedy, gdy skutki działania, bez względu na to, gdzie je przedsięwzięto, są dostępne dla nieokreślonej liczby osób (10. VIII. 1933. 1 K. 424/33).

2. Popychanie i bicie przechodniów podpada pod pojęcie wybryku z art. 28 prawa o wykroczeniach. (31. VII. 1933. 1 K. 415/33).

Art. 59. W razie skazania w myśl art. 59 prawa o wykroczeniach należy ustalić, na czym polegały „złośliwość” lub „lekceważenie zobowiązań”. (31. X. 1933. 1 K. 677/33).

///. *Kodeks postępowania karnego.*

Art. 7 i 10 k. p. k. Przedsąd (prejudycja) i zawieszenie postępowania do czasu rozstrzygnięcia nasuwających się zagadnień nie są znane ustawie.

Postanowienie sądu apelacyjnego, zapadłe na rozprawie, odmawiające zawieszenia postępowania, czy odroczenia sprawy do czasu rozpoznania sprawy z oskarżenia świadka o złożenie fałszywego zeznania w tej sprawie, oparte było na przepisach ustawy. (10. VIII. 1933. 1 K. 425/33).

Art. 41 § 1 lit. e k. p. k. Zasiadanie na rozprawie w charakterze prokuratora i zapoznawanie się w tej roli choćby częściowo z materiałem dowodowym musi być uznane za „branie udziału w sprawie” w rozumieniu p. e § 1 art. 41 k. p. k. nawet wówczas, jeśli prokurator swego zdania o sprawie jeszcze nie ujawnił. (25. VII. 1933. 2 K. 430/33).

Art. 73 k. p. k. Za objęcie ścigania w sensie art. 73 k. p. k. nie może uchodzić popieranie oskarżenia na rozprawie przed sądem

grodzkim przez przedstawiciela policji państwowej. (25. VII. 1933 3 K. 430/33).

Art. 84 k. p. k. Pozbawienie oskarżonego możliwości korzystania z pomocy wybranego przez niego obrońcy jest uchybieniem procesowym powodującym uchylenie wyroku. (19. IX. 1933. 1 K. 472/33).

Art. 92 k. p. k. Przepis art. 92 k. p. k. ma charakter przepisu procesowego a nie instrukcyjnego i obraza jego może mieć wpływ na treść wyroku. (4. X. 1933. 2 K. 831/33).

Art. 101 lit. b k. p. k. Mylny jest pogląd, że przepis art. 101 lit. b k. p. k. może mieć zastosowanie tylko do tych wypadków, w których obrońca dowiedział się o pewnych faktach od osoby, która jest oskarżoną w tym właśnie procesie karnym, w którym obrońca ma zeznawać w charakterze świadka. (25. VII. 1933. 3 K. 565/33).

Art. 110 § 1 lit. c k. p. k. Sąd, rozstrzygając wniosek strony o niezaprzyśiężenie świadka w myśl § 1 lit. c, art. 110 k. p. k., powinien poprzestać jedynie na rozważeniu, czy w dotychczasowym postępowaniu ujawniły się okoliczności faktyczne, które formalnie mogą być uznane za uzasadniające podniesione przeciw świadkowi podejrzenie. (23. IX. 1933. 3 K. 621/33).

Art. 130 § 1 k. p. k. Zarządzając zbadanie świadka przez biegłych celem ustalenia jego spostrzegawczości lub prawdomówności, sąd nie jest związany przepisem § 1 art. 130 k. p. k. (23. IX. 1933. 3 K. 621/33).

Art. 228 k p. k. 1. W wypadku, gdy od chwili zwolnienia aresztowanego z więzienia do chwili upływu terminu z art. 226 k. p. k. upłynął zbyt krótki okres czasu, aby oskarżony mógł zdobyć pieniądze na kaucję kasacyjną lub postarać się o prawo ubogich, to okoliczność powyższa może być podstawą do przywrócenia uchybionego terminu z § 2 art. 508 k. p. k. (7. VIII. 1933. 3 K. 499/33).

2. Termin należy przywrócić jeśli oskarżony spóźnił się z zapowiedzeniem kasacji z winy adwokata, który, otrzymawszy w terminie zlecenie, by bronił oskarżonego na rozprawie odwoławczej, zawiadomił go o nieprzyjęciu mandatu już po terminie do zapowiedzenia kasacji. (9. VIII. 1933. 3 K. 649/33).

3. Okoliczność, że wskutek nieprzyznania prawa ubogich powstała konieczność doraźnej zbiórki pieniędzy na kaucję kasacyjną, co stało się przyczyną przekroczenia zawitego terminu do wniesienia wyводу kasacji, nie stanowi podstawy do przywrócenia tegoż terminu. (14. IX. 1933. 2 K. 697/33).

4. Uchybienie terminu zawitego do założenia środka odwoławczego z winy (culpa) adwokata jako obrońcy lub z winy jego kancelarii nie jest przyczyną od strony niezależną w rozumieniu art. 227 k. p. k. (2. XII. 1933. 3 K. 398/33, skład 7 sędziów).

Art. 236 k. p. k. W wypadku, gdy świadek wskazuje oskarżonych określeniami mowy potocznej jak np. „ten wyższy” lub „ten niższy”, obowiązkiem sądu wyrokującego jest ustalenie imienia i nazwiska każdego oskarżonego, na którego wskazuje świadek, i zaznaczenie tego w protokole, chociażby w nawiasach. (14. VIII. 33. 2 K. 629/33).

Art. 238 k. p. k. Protokół rozprawy nie jest dowodowem na treść zeznań, złożonych przez świadków; o ile tedy sąd w wyroku na podstawie zeznań przesłuchanych świadków ustala pewne okoliczności, których przeciwieństwa treść protokołu nie stwierdza, należy przyjąć, że zeznania tego rodzaju świadkowie złożyli. (17. XI. 1933. 3 K. 996/33).

Art. 292 lit. a k. p. k. Co do wyznaczenia terminu rozprawy w sądzie grodzkim k. p. k. nie przewiduje żadnych ograniczeń czasowych, to też wyznaczenie rozprawy w dniu wpłynięcia aktu oskarżenia nie stanowi uchybienia z art. 292 lit. a k. p. k., który *to* przepis w sądzie grodzkim zastosowania nie ma. (24. XI. 1933. 2 K. 989/33).

Art. 296 k. p. k. K. p. k. nie przewiduje wnioskowania w akcie oskarżenia odczytania zeznań świadków ani też terminu do stawiania wniosków o wezwanie tych świadków. Strona może zatem skutecznie sprzeciwić się na rozprawie odczytaniu zeznań świadka, a sąd może uzasadnić odczytanie mimo sprzeciwu jedynie powodami, wymienionymi w art. 340 k. p. k. (18. IX. 1933. 2 K. 641/33).

Art. 332 k. p. k. Ograniczenia terminowe dotyczą jedynie tych wniosków dowodowych, które podyktowane są chęcią umyślnego działania na zwłokę, natomiast, skoro tylko dowód może mieć wpływ na treść orzeczenia o winie, to sąd obowiązany jest wniosek strony uwzględnić, chociażby wniosek ten został zgłoszony po terminie. (19. IX. 1933. 3 K. 591/33).

Art. 340 i 341 k. p. k. Strona, wnosząc o załączenia akt innej sprawy, winna wskazać konkretnie, co mianowicie ma być odczytane z akt tej sprawy na mocy art. 338—341 k. p. k. i co chce przez odczytanie tych dokumentów stwierdzić. (27. IX. 1933. 2 K-586/33).

Art. 340 § 1 k. p. k. Sąd wyrokujący nie ma obowiązku stwierdzenia sprzeczności, zachodzącej między zeznaniami świadka, złożonymi w śledztwie i na rozprawie głównej, jeśli sprzeczność ta dotyczy okoliczności nieistotnych dla sprawy. (24. XI. 1933. 2 K. 989/33).

Art. 340 § 3 k. p. k. Na mocy § 3 art. 340 k. p. k. można odczytać także protokoły sporządzone w toku śledztwa przez sąd wojсковy prowadzonego. (5. X. 1933. 1 K. 632/33).

Art. 359 k. p. k. Art. 359 k. p. k., aczkolwiek mieści się w rozdziale VI. ks. VII k. p. k. („wyrokowanie*”), dotyczy także wypadków, w których w toku rozprawy zapadają postanowienia sądu, poprzedzone naradą i głosowaniem. (23. IX. 1933. 3 K. 621/33).

Art. 360 k. p. k. Oparcie wyroku na danych, otrzymanych przez świadka drogą poufną, nie obraża art. 360 k. p. k. (3. X. 1933. 2 K. 723/33).

Art. 368 i 369 k. p. k. Kodeks postępowania karnego nie zna uwolnienia od poszczególnych działań składających się na całość jednego przestępstwa — zna jedynie uwolnienie od samego czynu, zarzuconego w akcie oskarżenia. (7. VIII. 1933. 3 K. 517/33).

Art. 369 lit. a k. p. k. Brak dokładnego ustalenia w wyroku wartości przywłaszczonego mienia nie stanowi uchybienia z p. a art. 369 k. p. k. w zw. z art. 262 k. k. (14. VIII. 1933. 1 K. 434/33).

Art. 378 § 3 k. p. k. Obowiązek doręczenia wyroku istnieje w każdym wypadku ustanowienia obrońcy z urzędu (a nie tylko w wypadku z art. 506 k. p. k.), ale pod zastrzeżeniem, że uprzednio już nie nastąpiło ważne doręczenie do rąk strony samej lub obrońcy z wyboru. (22. VIII. 1933. 3 K. 671/33).

Art. 379 k. p. k. Jedynie nielogiczność, niejasność lub całkowita niezrozumiałość uzasadnienia samego wyroku może stać się tytułem do zarzutu obrazy art. 379 k. p. k., natomiast jaknajdalej idące zniekształcenie odpisu wyroku, powodujące jego niezgodność z oryginałem, może być jedynie podstawą do powtórnego doręczenia poprawnego odpisu wyroku i uznania za nieważne poprzedniego doręczenia. (9. VIII. 1933. 3 K. 550/33).

Art. 419 k. p. k. Art. 419 k. p. k. poza pytaniami według brzmienia aktu oskarżenia zezwala wysnuć z tegoż aktu oskarżenia podstawę do pytań ewentualnych w wypadkach, gdy istnieją tego szczególne warunki. (4. X. 1933. 2 K. 679/33).

Art. 427, 428 i 430 k. p. k. Pytanie, zadane przysięgłym co do tego, czy oskarżony zabił człowieka pod wpływem silnego wzruszenia (art. 225 § 2 k. k.), powinno być ujęte w formę pytania osobnego z art. 427 k. p. k., a nie w formę pytania ewentualnego z art. 430 k. p. k.

Nieprawidłowe zastosowanie ustawy przy określeniu przestępstwa nie polega na samym tylko wyrażeniu błędnego poglądu prawnego co do znaczenia pewnego przepisu prawa materialnego, lecz zachodzi tylko wówczas, gdy Sąd do stanu faktycznego, wyrokiem ustalonego, zastosował przepisy prawa materialnego, pod które stan ten nie podpada, inaczej mówiąc, gdy błędny pogląd prawny spowodował wydanie wyroku, obrażającego ustawę karną materialną.

Umyślność działania powinna być wyrażona w pytaniu dla przysięgłych, przewidzianem w p. 1 § 1 art. 428 k. p. k.

Umyślność czynu, choćby niestwierdzona przez użycie w pytaniu dla przysięgłych wyrazu „umyślnie”, może wynikać także z określonego w pytaniu rodzaju danych czynności i sposobu ich dokonania, np. przez uzupełnienie wyrazu „zabiła” słowami „ugodziwszy ją kilkakrotnie twardem narzędziem w głowę”. (23. IX. 1933. 3 K. 621/33).

Art. 433 k. p. k. Nie jest uchybieniem, gdy celem dopomożenia pamięci przysięgłych ze względu na ilość oskarżonych i mnogość faktów, przewodniczący daje do użytku przysięgłych pismo, zawierające akt oskarżenia. (4. X. 1933. 2 K. 679/33).

Art. 458 § 2 k. p. k. Przepis § 2 art. 458 k. p. k. tylko w ten sposób rozumieć należy, że wnioski dowodowe, przewidziane w art. 296 k. p. k., mogą być najpóźniej (jeszcze) na pierwszej rozprawie głównej składane. (19. IX. 1933. 3 K. 591/33).

Art. 463 k. p. k. Pomimo skreślenia przez nowelę do k. p. k. z dnia 23. VIII. 1932 r. (Dz. Ust. Nr. 73, poz. 662) w art. 576 k. p. k. § 3, mówiącego o prawie zaskarżenia odmowy przyznania prawa ubogich, prawo to istnieje z mocy art. 463 k. p. k. (8. VIII 1933. 1 K. 447/33).

Art. 474 k. p. k. Zaliczenie tymczasowego aresztowania stanowi samoistną składową część wyroku i do zakresu orzeczenia o wymiarze kary nie należy, założenie przeto apelacji tylko od orzeczenia o karze nie obejmuje kwestji zaliczenia aresztu śledczego, które winno być w tym wypadku przez instancję odwoławczą utrzymane, bez względu na zmianę wysokości wymiaru kary. (16. X. 1933. 2 K. 865/33).

Art. 493 k. p. k. W postępowaniu apelacyjnym nietylko brak zakazu przeprowadzenia „spóźnionych” dowodów, lecz nawet zachodzi konieczność ich przeprowadzenia, nawet z urzędu, jeżeli tego wymaga zasada prawdy materialnej. (19. IX. 1933. 3 K. 591/33).

Art. 493 § 3 k. p. k. „Uznanie”, o którym mówi § 3 art. 493 k. p. k., nie może być utożsamiane z dowolnością, albowiem „uznanie” powyższe musi być uzasadnione (art. 51 k. p. k.) i musi mieć na względzie zasadę prawdy materialnej. (19. IX. 1933. 3 K. 591/33).

Art. 508 k. p. k. Osoby wymienione w art. 66 k. p. k. nie mogą korzystać z ulg wypływających z przyznania prawa ubogich zmarłemu pokrzywdzonemu. (24. X. 1933. 2 K. 921/33).

Art. 508 § 1 lit b k. p. k. Art. 508 § 1 lit. b k. p. k. nie stosuje się do tych oskarżonych, którzy wprawdzie w chwili otwarcia biegu terminu z art. 226 k. p. k. byli aresztowani, lecz przed jego upływem zostali zwolnieni. (7. VIII. 1933. 3 K. 499/33).

Art. 508 § 2 k. p. k. Przyznanie prawa ubogich odnosi się do postępowania we wszystkich instancjach, bez względu na to w jakim stadium wniosek był zgłoszony. (19. IX. 1933. 2 K. 729/33).

Art. 514 lit. b k. p. k. Fakt obecności sędziego dodatkowego na naradzie (przed ustąpieniem jednego z członków składu sądu) nie uzasadnia zastosowania p. b art. 514 k. p. k., jeżeli wspomniany sędzia w naradzie i głosowaniu nie brał udziału; uchybienie takie może spowodować uchylenie wyroku w myśl art. 515 k. p. k., jeżeli obecność sędziego dodatkowego na naradzie mogła krępować członków składu sądu w swobodzie wypowiedzania zdania i orzekania. (23. IX. 1933. 3 K. 621/33).

Art. 516 k. p. k. Materjalna prawomocność nie sięga poza granice, w których mógł prawnie obracać się sędzia w poprzednim procesie; jeśli tedy ściganie czynu w całej pełni z przyczyn prawnych nie było dopuszczalne, i czyn osądzono w granicach danej chwili dopuszczalnych (np. z art. 213 k. k., jeżeli ściganie z art. 204 k. k. dla braku wniosku było prawnie niemożliwe) to gdy przeszkoda prawna ustanie (złożony będzie wniosek i t. p.), procesowi dodatkowemu o ten sam czyn nie może być przeciwstawiony zarzut sprawy osądzonej (*res iudicata*); kara ulega jednak odpowiedniemu wyrównaniu. (5. IX. 1933. 4 K. 258/33).

Art. 520 k. p. k. Art. 520 k. p. k. mówiąc o „przekazaniu sprawy” nie ma na myśli wypadków, gdy przekazanie byłoby tylko zbytnią formalnością; niema więc w art. 520 k. p. k. przeszkody do umorzenia sprawy w postępowaniu kasacyjnym z powodu braku skargi uprawnionego oskarżyciela. (25. VII. 1933. 3 K. 430/33).

Art. 537 k. p. k. W myśl art. 537 k. p. k. sąd II-ej instancji, przy ponownym rozpoznaniu sprawy, nie jest władny oskarżonemu, który kasacji nie zakładał, wymierzyć kary surowszej niż została orzeczona wyrokiem uchylonym w trybie art. 517 k. p. k.

Poza tem art. 537 k. p. k. pozostawia wymiar kary w granicach ustawy dyskrejonalnej władzy sądu i nie stawia wymogu motywowania zwiększenia kary, orzeczonej w uchylonym wyroku. (13. X. 1933. 2 K. 835/33).

Art. 577 k. p. k. Uchylając wyrok w części dotyczącej kosztów, nałożonych na osobę, którą błędnie uznano za oskarżyciela, Sąd Najwyższy może sam obciążyć temi kosztami właściwego zobowiązane-go. (25. IX. 1933. 3 K. 950/33).

Art. 601 k. p. k. Pod art. 140 k. k. podpada wszelkie świadome kłamstwo w zaprzysiężonym zeznaniu, chociażby dotyczyło tylko szczegółu nieistotnego.

Dla wznowienia jednak na niekorzyść oskarżonego postępowania w myśl art. 600 i 601 k. p. k., nie wystarcza stwierdzenie częściowej tylko kłamliwości zeznania świadka, lecz niezbędnym jest stwierdzenie kłamliwości tych istotnych szczegółów zeznania świadka, na których oparto wyrok uniewinniający. (10. X. 1933. 2 K. 436/33).

Art. 602 k. p. k. Dowód ze świadka, który na rozprawie odmówił zeznań, nie jest dowodem nowym w rozumieniu art. 602 k. p. k. (17. XI. 1933. 3 K. 936/33).

IV. Przepisy wprowadzające k. p. k.

Art. 11 § 2. Przepis § 2 art. 11 przep. wprov. k. p. k., zawierający postanowienie o ściąganiu z urzędu zniewagi urzędnika państwowego lub osoby wojskowej nie uległ uchyleniu przez praw» późniejsze, w szczególności przez art. 255 §§ 4 i 5 k. k. ani przez art. 256 §§ 3 i 4 k. k. (28. X. 1933. 3 K. 469/33, skład 7 sędziów).

V. Ustawa karna skarbowa z 18 marca 1932 (Dz. Ust. poz. 355).

Art. 63 u. k. s. Z treści art. 63 u. k. s. nie wynika, aby miał on na względzie odpowiedzialność karną plantatorów. Plantatorzy ponoszą odpowiedzialność za posiadanie zbioru tytoniu, uprawianego łąz zezwolenia z art. 59 § 2 u. k. s. (7. VIII. 1933. 2 K. 472/33).

Art. 114 u. k. s. 1. Dla bytu przestępstwa, przewidzianego w art. 114 u. k. s. koniecznym jest, aby oprócz losowości, loteria była obliczona chociażby na pośrednik zysk i nosiła charakter publiczny w sensie powszechnej dostępności do uczestnictwa w grze. (31. VIII. 1933. 2 K. 676/33).

2. Wykupienie świadectwa przemysłowego na prowadzenie handlu czekoladkami z premjami, nie pozbawia tej imprezy charakteru loterii i nie zwalnia od obowiązku uzyskania zezwolenia przewidzianego w art. 114 lit a u. k. s. (7. VIII. 1933. 2 K. 531/33).

Art. 222 u. k. s. Władzy skarbowej nie służy w myśl postanowienia ustawy karnej skarbowej prawo delegowania pełnomocników do występowania na rozprawie przed Sądem Najwyższym w celu popierania kasacji lub składania wniosków na skutek kasacji strony przeciwnej, w przeciwnym razie przedstawiciel władzy skarbowej korzystałby z większych uprawnień, niż prokurator merytoryczny, z którym został zrównany. (28. X. 1933. 1 K. 89/33, skład 7 sędziów).

VI. Ustawa z 15 lipca 1925 o państwowym podatku przemysłowym (Dz. U. poz. 550, tekst jednolity, poz. 110/32).

Art. 1 lit. a. 1. Zazysk w rozumieniu art. 1, lit. a ustawy o państw. podatku przemysł. nie można uważać przychodu, jaki daje przedsiębiorstwo, przeznaczonego na pokrycie wydatków związanych z prowadzeniem przedsiębiorstwa i t. p.

Rzeźnia rytualna, mając na celu zaspokojenie potrzeb religijnych członków gminy, nie jest przedsiębiorstwem na zysk obliczonym w rozumieniu art. 1 lit. a ustawy o państw. podatku przemysł. (31. VIII. 1933. 2 K. 564/33).

2. Posiadanie stałych odbiorców prądu elektrycznego oraz inkasowanie od nich należności za prąd nadają elektrowni charakter przedsiębiorstwa, wymagającego wykupienia świadectwa przemysłowego, niezależnie od tego, czy i w jakiej mierze ewentualnie obliczony zysk został osiągnięty, czy też prowadzenie przedsiębiorstwa połączone jest tylko ze stratami. (7. VIII. 1933. 1 K. 405/33).

Art. 2. Okorowanie wiklin przez kilku ludzi nie może uchodzić za przerabianie produktów gospodarstwa w zakładzie przemysłowym, podobnym do gorzelnii, browaru i t. d., nie jest więc żadnym przedsiębiorstwem, ani zajęciem przemysłowym w rozumieniu art. 1 ustawy o państwowym podatku przemysłowym i podatkowi temu w myśl art. 2 pkt. 1 nie podlega.

Również sprzedaż wikliny bez utrzymywania osobnych zakładów handlowych i składów poza obrębem gospodarstwa rolnego nie podlega podatkowi przemysłowemu. (26. IX. 1933. 3 K. 652/33).

Art. 5 p. 7. W myśl art. 5 p. 7 ustawy o państw. pod. przem. za obrót podlegający opodatkowaniu uważa się sumę przychodu brutto za wyroby sprzedane za gotówkę, wymienione lub sprzedane na kredyt; jednakowoż dostarczenie towaru wierzycielowi na pokrycie zobowiązania stanowić może tylko wtedy transakcję, podlegającą opodatkowaniu, jeśli chodzi o towar wyprodukowany przez dane przedsiębiorstwo. (14. IX. 1933. 1 K. 532/33).

Art. 19 i 23. Handlem przenośnym jest każdy handel, wykonywany nie ze stałego pomieszczenia handlowego i nie w jednej miej-

sowości, co nie wyklucza jednak posiadania stałej siedziby przemysłowej, ogniskującej interesy handlu przenośnego.

Handlem wędrownym (domokrażnym) jest w rozumieniu ustawy o podatku przemysłowym tylko taki handel przenośny, który: 1. nie ma stałej siedziby przemysłowej, 2. jest wykonywany samoistnie i osobiście przez handlującego, 3. ogranicza się do drobnej sprzedaży wyłącznie spożywcom, 4. odbywa się: a) przy handlu obnośnym w opakowaniu przenoszonym z miejsca na miejsce przez kupca, b) przy handlu rozwoźnym zaś z wozu, łądź i t. p. pomieszczeń przewożonych z miejsca na miejsce przy pomocy siły zwierzęcej lub naturalnej.

Handel hurtowy nie może być handlem przenośnym, lecz musi posiadać stały zakład handlowy, gdyż inaczej przerodziłby się w skup zawodowy.

Cechą istotną przedsiębiorstw określonych w kat. II-ej do IV-ej Cz. II. A. I. zał. do art. 23 ustawy o państwowym podatku przemysłowym nie jest wyłącznie posiadanie stałego pomieszczenia dla zakładu handlowego.

Kupcy kolonialni oraz piekarnie, nie podpadają pod pojęcie „spożywcy” drożdży w rozumieniu ust. o podatku przemysłowym- (7. VIII. 1933. 3 K. 498/33).

Art. 23. 1. Przedsiębiorstwo sprzedaży wódek połączone ze sprzedażą tytoniu, nie stwarza konieczności wykupienia dwu osobnych świadectw przemysłowych, chociażby prowadzone było przez; jedną osobę na podstawie dwu różnych koncesyj, opiewających na różne nazwiska. (17. VIII. 1933. 2 K. 502/33).

2. Pojęcie mielenia przez młyn mączny obejmuje w rozumieniu ustawy wszelkie czynności, zmierzające ku mechanicznemu przetwarzaniu ziarna na „mąkę”, w jednym lub kilku stadjach, bez względu na to, czy polegają one na tarciu, czy też na innych czynnościach, wymagających jeszcze dalszych czynności, oraz bez względu na to, czy czynność mielenia jest samodzielna, czy byłaby połączona z inną, wreszcie, czy przedstawia się, jako pierwsza czynność w akcie mielenia, czy też, jako dalsza, w szczególności ku podniesieniu produktu na wyższy poziom jakości (uszlachetnianie).

Walec, nie służący do „rozcierania”, lecz do „rozniecienia” ziarna, może podpaść pod pojęcie walca, używanego do mielenia, jeżeli (prócz oczyszczenia) rozgniecenie ziarna na drobiazg jest ułatwieniem dla dalszych czynności, przyspieszając rozcieranie, zmniejszając zużycie energii i przyrządów i t. p., albo poza oczyszczeniem ziarna, wpływając na uszlachetnienie produktu. (4. IX. 1933. 3 K. 557/33).

3. Do przypisania wyrobom charakteru produkcji wytworniejszej nie potrzeba ustalenia, że noszą one zarazem cechy wykwintnego, o ile ustawa nie określa warunku wykwintności, jako cechy, od której uzależnia zaliczenie towaru do przedmiotów, mających charakter produkcji wytworniejszej, stanowiących przedmiot obrotu przedsiębiorstwa drugiej kategorii (np. wykwintne obuwie p. h. L. 2 drugiej kat.).

Kilimy należą do wytworów produkcji wytworniejszej.

Oparcie wzorów dywanów na motywach ludowych nie pozbawia wyrobu charakteru wytworniejszej produkcji. (2. X. 1933. 2 K. 684/33).

4. Z określenia „przy zakładzie handlowym”, zamieszczonego w Cz. II. A. kat. III pkt. I, stanowiącej załącznik do art. 23 ustawy o państwowym podatku przemysłowym wynika, że skład musi przez swe położenie w pobliżu zakładu łączyć się z zakładem, stanowiąc z nim jedną całość gospodarczą. (24. VIII. 1933. 2 K. 334/33).

5. Czynność, polegająca na zabijaniu i wyjmowaniu jelit z nabytych w drodze skupu zawodowego zwierząt, nie nadaje, w myśl postanowień Cz. II, rozdz. II taryfy, stanowiącej załącznik do art. 23 ustawy o państw. podatku przemysł., przedsiębiorstwu „skupu i eksportu” charakteru osobnego przedsiębiorstwa „handlu mięsem”, wymagającego nabycia drugiego świadectwa przemysłowego. (24. VIII. 1933. 3 K. 249/33).

Art. 98. Wpisany do księgi gruntowej właściciel młyna, którym zarządza samodzielnie, nie jest w myśl art. 98 ustawy o państw. podatku przemysł., obowiązany do wykupienia świadectwa przemysłowego, jeżeli użytkowcą i pobierającym dochody z przedsiębiorstwa jest inna osoba. (31. VIII. 1933. 2 K. 570/33).

Art. 117. Specjalne przepisy o przedawnieniu przewidziane w art. 117 ust. o państw. podatku przemysł., i w ustawie karnoskarbowej po wprowadzeniu kodeksu karnego uchylone nie zostały. (31. VIII. 1933. 1 K. 459/33).

VII. Ordynacja pruska z 3 lipca 1891 dla gmin wiejskich (zb. ust. prusk. str. 233) oraz Ustawa Rzeszy z 30 maja 1908 o siedzibie zaopatrywania (Dz. U. Rzeszy str. 377).

W myśl ust. z 30 maja 1908 r. w zakres opieki nad ubogimi wchodzi również umieszczanie biednych w zakładach własnych gminy lub w wynajętych na koszt gminy lokalach, natomiast ani powyższa ustawa ani też pruska ordynacja dla gmin wiejskich z 3 lipca 1891 r. (art. 90 i 91) nie nadaje władzom gminnym prawa do rekwirowania cudzych mieszkań w celu umieszczenia w nich ubogich. (10. X. 1933. 3 K. 728/33).

VIII. Ustawa o państwowym podatku dochodowym w brzmieniu ustalonym rozp. Min. Skarbu z 30 kwietnia 1925 (Dz. Ust. poz. 411125 r. i poz. 106/28 r.).

Art. 96. Dla zastosowania art. 96 ustawy o państw. podatku dochodowym wystarcza ustalenie, że świadomie nieprawdziwe wiadomości, podane w zeznaniu o dochodzie mogły przyczynić się do uszczuplenia podatku; stwierdzenie, że uszczuplenie podatku istotnie nastąpiło, nie jest konieczne. (31. VIII. 1933. 2 K. 579/33).

IX. Ustawa z 1 lipca 1926 o opłatach stemplowych (Dz. Ust. poz. 570126 i 169/31 i 413/32).

Art. 15 i 40. W wypadku zatajenia części ceny kupna okoliczność, iż kontrakt następnie okazał się nieważnym, jest bez znaczenia zarówno dla podmiotowej jak i przedmiotowej istoty czynu przestępnego.

Przyjęcie na siebie przez jedną ze stron kontraktujących z mocy umowy kosztów związanych z opłatą stempla, nie ma wpływu na odpowiedzialność karną drugiego kontrahenta w razie nieuiszczenia opłaty stemplowej. (5. IX. 1933. 3 K. 314/33).

X. Ustawa z 2 sierpnia 1926 o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. Ust. poz. 559/26 i 467/30).

Art. 9. W myśl p. 2 art. 9 ust. z dnia 2. VIII. 1926 (Dz. Ust. Nr. 96, poz. 559) o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, zmienionej Rozp. Prez. Rzplitej z dnia 17. IX. 1927 (Dz. Ust. Nr. 84, poz. 749), w tekście jednolitym zawartym w Dz. Ust. Nr. 56/30, poz. 467 — postępowanie karne o przestępstwo z art. 9 cyt. ustawy wszczyzna się jedynie na skutek skargi pokrzywdzonego, a więc z oskarżenia prywatnego. (7. VIII. 1933. 3 K. 500/33).

XI. Rozp. Prez. Rz. z 22 marca 1928 o rejestrowym zastawie rolniczym (Dz. Ust. poz. 360).

Art. 21. Art. 21 Rozp. Prez. Rzplitej z 22 marca 1928 r. o rejestrowym zastawie rolniczym (Dz. Ust. poz. 360/28) przewiduje odpowiedzialność nie tylko właściciela majątku, jako jednej ze stron, zawierających umowę rejestrowego zastawu rolniczego, lecz rozciąga tę odpowiedzialność na każdego, kto rozmyślnie dopuści się jednego z występów w tym przepisie wymienionych. (28. IX. 1933. 2 K. 695/33).

XII. Ustawa z 7 marca 1932 o rybołówstwie (Dz. Ust. poz. 357).

Art. 82 p. 3. Dla bytu przestępstw z p. 3 art. 82 ust. z 7. **III.** 1932 (Dz. Ust. p. 357) o rybołówstwie obojętnem jest, czy sprawca łowi ryby na własnej, czy na cudzej wodzie i czy posiada prywatnoprawne uprawnienia do łowienia ryb na danym obszarze: natomiast jest istotne, czy posiada uprawnienie do wykonywania rybołówstwa wogóle z punktu widzenia przepisów prawa publicznego i warunki do uzyskania osobistego dowodu rybackiego. (25. **VII.** 1933. 3 K. 475/33).

XIII. Ustawa z 11. marca 1932 o zgromadzeniach (Dz. Ust. poz. 450).

Zgromadzeniem publicznym w rozumieniu art. 7 ust. z 11. **III.** 1932 roku jest skupienie pewnej ilości osób, zwołanych bądź w celu wspólnych obrad pod kierunkiem „przewodniczącego”, bądź celem wspólnego zmanifestowania swego stanowiska, w związku z pewnym zagadnieniem lub zjawiskiem; nie podpada zatem pod pojęcie „zgromadzenia publicznego” zebranie dzieci w celu nauki (obojętne w jakim zakresie). (17. X. 1933. 3 K. 765/33).

XIV. Rozp. Prez. Rz. z 25 września 1933 o wykonywaniu praktyki lekarskiej (Dz. Ust. poz. 712).

Mylny jest pogląd, jakoby już jakabądź oderwana czynność, podjęta celem rozpoznania choroby i jej leczenia wyczerpywała sama w sobie pojęcie wykonywania praktyki lekarskiej w rozumieniu art. 1 ust. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dnia 25 września 1932 r. (5. IX. 1933. 3 K. 562/32).

XV. Rozp. Prez. Rz. z 21 października 1932 o amnestji (Dz. Ust. poz. 782).

Art. 4 § 1 lit. b. Komunalnej Kasy Oszczędności nie można podciągnąć ani pod pojęcie „urzędu samorządowego” ani pod pojęcie „przedsiębiorstwa państwowego”, jest ona bowiem conajmniej przedsiębiorstwem samorządowym, które to przedsiębiorstwa, jako takie, nie podpadają pod § 1 p. b. art. 4 rozp. o amnestji. (25. **VII.** 1933. 3 K. 460/33).

Art. 6 § 1 lit. e. Przywłaszczenie popełnione przez funkcjonariusza komunalnej kasy oszczędności na szkodę tej instytucji, jako niewymienionej w lit. e § 1 art. 6 rozp. Prez. Rzplitej z dnia 21 października 1932 r. o amnestji, nie ulega wyłączeniu z pod rzeczonoj amnestji. (24. **VII.** 1933. 1 K. 323/33).

Stefan Błeszyński,
Prokurator Sądu Najwyższego.

ORZECZNICTWO CYWILNE SĄDU NAJWYŻSZEGO
(B. ZABÓR ROSYJSKI)*Kodeks Cywilny Król. Polskiego 1825 r.*

Art. 237. Nie może mieć znaczenia zrzeczenie się przez osobę uprawnioną samego prawa do alimentów, natomiast zrzeczenie się dochodzenia oznaczonych ściśle i likwidalnych żądań alimentarnych nie dotyczy porządku publicznego i jest ważne. (17. VIII. 1933, I. C. 529/33).

Art. 424. Przepis art. 424 K. C. P. winien znaleźć zastosowanie i do opiekuna przydanego w przypadku sprzedaży własności małoletniego w drodze beneficjalnej (art. 434—436 K. C. P.), nie ma natomiast ten przepis zastosowania do przypadku nabycia przez opiekuna przydanego, będącego współwłaścicielem współwłasności małoletniego, w drodze działań z licytacji publicznej, nakazanej wyrokiem sądowym. (11. X. 1933, I. C. 1414/33).

Kodeks cywilny Napoleona.

Art. 646. Przy rozgraniczeniu sąsiednich posiadłości należy przedewszystkiem kierować się granicami tych posiadłości według tytułów prawnych każdego z sąsiednich właścicieli, porównanie zaś powierzchni ogólnej gruntu, należącego do sąsiednich właścicieli, przy rozstrzyganiu między nim sporu granicznego może być tylko jednym z dowodów, a nie dowodem głównym. (24. X. 1933, I. C. 2322/32).

Art. 681. Stosownie do art. 681 K. C, każdy właściciel w ten sposób powinien urządzać dachy, aby wody deszczowe spływały na jego grunt albo na drogę publiczną, nie może zaś ich spuszczać na grunt swego sąsiada, z czego wynika, że pas ziemi pod okopem budynku przeznaczonym do spływu wód deszczowych, winien być s reguły uważany jako pozostający w posiadaniu właściciela budynku, a nawet za jego własność, dopóki przeciwny stan prawny nie będzie przez stronę zainteresowaną udowodniony i przez Sąd prawomocnie uznany. (6. IX. 1933, I. C. 1826/32).

Art. 792. Z treści art. 792 bynajmniej nie wynika, aby zakres jego działania miał się ograniczać do spadkobiercy, który się zrzekł **spadku**.

Spadkobiercy nie mają obowiązku wytaczania przeciwko współspadkobiercy, który usunął lub zataił przedmioty spadkowe, akcji o pozbawienie go praw do tych przedmiotów, a mogą bronić się przeciwko niemu w drodze zwykłego zarzutu. (29. IX. 1933, I. C. 1836/32).

Art. 812. Dla uchylenia spadku wakującego, obejmującego nieruchomości hipotekowaną, nie wystarcza samo faktyczne objęcie majątku spadkowego w posiadanie przez spadkobierców, lecz konieczne jest wylegitymowanie się tych spadkobierców w trybie postępowania hipotecznego, przewidzianego w art. 125—131 Ust. Hip., i wyjednanie przez nich decyzji Sądu w przedmiocie uchylecia spadku wakującego, dopóki zaś to nie nastąpi, spadek wakujący trwa i wyznaczony kurator jest jego wyłącznym reprezentantem. <6. X. 1933, I. C. 1069/33).

Zapisobierca pod tytułem ogólnym, jako osoba, z uwagi na przepisy art. 1011 K. C., zainteresowana, jest uprawniona do zgłoszenia wniosku z art. 812 K. C. (14. IX. I. C. 75/33).

Art. 918. W sprawie o uznanie sporządzonego przez spadkodawcę aktu sprzedaży za pozorny, jako ukrywający darowiznę, stanowiącej czynność przygotowawczą do ustalenia masy spadkowej, nie jest konieczne ścisłe wykazanie, w jakiej mierze sporny akt odbija się niekorzystnie na interesach powoda, mogące nastąpić dopiero po ewentualnych powrotach i rozrachunkach spadkobierców w postępowaniu działowym. (18. IX. — 10. XI. 1933, I. C. 1371/33).

Art. 922. Art. ten przewiduje sposób określenia części rozrządzałnej jedynie w przypadku, gdy darowany obiekt stanowi część masy spadkowej, jeżeli zaś przedmiotem darowizny był cały majątek spadkowy i przekroczenie przez spadkodawcę części rozrządzałnej jest oczywiste, pomieniony przepis nie ma zastosowania przy zmniejszeniu takiej darowizny i w tym stanie rzeczy część rozrządzalna podlega określeniu według ogólnych zasad, przyjętych w judykaturze, mianowicie według szacunku spadkowego majątku w chwili dokonania działu. (25. X. 1932, I. C. 2335/32).

Art. 1146. Niema podstawy do rozciągania tego przepisu, ograniczającego dochodzenie przez wierzyciela dalszych następstw niewykonania zobowiązania przez dłużnika, do przypadku żądania wykonania z zastrzeżeniem jedynie upoważnienia wierzyciela do ewentualnego wykonania przezeń zobowiązania na koszt dłużnika, nieinogący przewyższać wydatków, jakie w tym celu musiałyby łożyć bezpośrednio sam dłużnik. (14. IX. 1933, I. C. 1898/32).

Art. 1384. Zarówno na samego sprawcę czynu przeciwnoprawnego, jak i na osoby, które zaniedbały roztoczyć nad nim ciężącego z mocy prawa nadzoru, koniecznego ze względu na nieosiągnięcie przez sprawcę pełnoletności, i przez to do spełnienia czynu dopuścili, spada obowiązek powrócenia całości szkody i straty, z ich łącznej winy powstałej, czyli odpowiedzialność solidarna. (7. 20. IX. I. C. 1821/32).

Art. 1385. W myśl art. 1385 K. C. odpowiedzialność za szkodę, zrządzoną przez zwierzęta, spada na ich właściciela lub też na osobę, posługującą się temi zwierzętami z pewnego tytułu prawnego (np. użytkowania, najmu, użyczenia), mający zaś pieczę nad zwierzętami z ramienia osób rzeczonych odpowiada tylko za własną winę lub nieostrożność z art. 1382 i 1383 K. C. (18. X. 1933, I. C. 504/33).

Art. 1590. Utrata zadatku w umowie, zawartej pod skutkami tegoż, nie wymaga ustalenia winy, lecz jedynie odstąpienia przez stronę od zawartej umowy, możliwość przeto bądź zatrzymania otrzymanego zadatku, bądź skutecznego żądania zwrotu podwójnego zadatku, nie jest uzależniona od uprzedniego postawienia w zwłoce strony zobowiązanej. (30. XI. 1933, I. C. 1901/33).

Art. 1834. Osoba trzecia w poszukiwaniu swych pretensyj z tytułu umowy kupna sprzedaży, zawartej ze spółką, istniejącą faktycznie bez pisma, władna jest dowodzić istnienia stosunku spółki wszelkimi drogami prawa, a zatem nie tylko dokumentami, lecz i świadkami i domniemaniami. (27. X. 1933, I. C. 2718/32).

Kodeks handlowy, obowiązujący w b. Król. Polskiem.

Art. 474. Art. 474 K. H. przewiduje tryb badania osób przez sędziego-komisarza, jednakże prawo upadłościowe nie ogranicza sądu w korzystaniu i z innego materiału informacyjnego przy ocenie zachowania się upadłego. (20. IX. 1933, I. C. 1634/32).

Ustawa hipoteczna 1818 r.

Art. 131. Sukcesor, który sam tylko wylegitymował się do spadku w hipotece i został do ksiąg hipotecznych wpisany, winien być w stosunku do osób trzecich uważany za jedyne spadkobiercę i zarzut, że prócz niego przychodzą do spadku jeszcze inni, mógłby być uczyniony tylko przez jego współsukcesorów, którzy władni są, w myśl art. 131 Ust. Hip., nawet po zamknięciu postępowania spadkowego, o ile nieruchomości czy wierzytelności hipotekowane nie przeszły w trzecie ręce, dochodzić w drodze powództwa swych praw; natomiast nie może tego zarzutu podnosić dłużnik hipoteczny i nie może udowadniać, że wbrew temu, co ujawnione zostało w wykazie hipotecznym, prawo spadkowe do sumy hipotecznej służy wylegitymowanemu w hipotece sukcesorowi nie wyłącznie, a wspólnie z innymi osobami. (9. XI. 1933, I. C. 2909/32).

Dekret z dn. 4. II. 1919 r. o tymczasowej ordynacji powiatowej.
(Dz. Pr. poz. 141).

Art. 42. Wniesienie skargi apelacyjnej na niekorzystny dla Wydziału Powiatowego wyrok i ustalenie obrony jest zawsze sprawą

pilną, uzależnioną od terminów, i przeto samodzielne wniesienie takiej skargi przez Przewodniczącego Wydziału nie jest wadliwe z punktu widzenia art. 42 i 43 dekretu z dn. 4. lutego 1919 r. (7. IX. 1933, I. C. 2929/32).

Dekret z dn. 8. II. 1919 r. o spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością. (Dz. Pr. poz. 201).

Art. 10. Brzmienie tego przepisu nie upoważnia do oparcia na niem odpowiedzialności likwidatora spółki z ograniczoną odpow. za niewypełnienie umów, które on w tym swoim charakterze zawarł z osobą trzecią, gdyż pomieniony art., czyniąc zarządcę spółki odpowiedzialnym między innymi za straty, wynikłe z powodu niewypełnienia „warunków umowy”, ma oczywiście na myśli warunki kontraktu spółki, a nie jakichkolwiek umów, zawartych z trzecim. (20. X. 1933, I. C. 2564/32).

Rozporządzenie Komisarza Gener. Ziem Wschodnich z dn. 14. VIII. 1919 r. o ustawie miejskiej (Dz. U. Z. C. Z. W. Nr. 12, poz. 99).

Art. 50. Zmniejszenie pracownikowi miejskiemu uposażenia emerytalnego o połowę na podstawie orzeczenia dyscyplinarnego, wydanego przez właściwą władzę w granicach regulaminu dla pracowników gminy miejskiej, obowiązuje tego pracownika, chociaż rozporządzenie Komisarza Gener. Ziem Wsch. o ustawie miejskiej w art. 50 nie przewiduje takiej kary dyscyplinarnej, ponieważ pracownik samorządowy miejski, którego stosunek do gminy miejskiej należy do dziedziny prawa prywatnego (orzecz. Zgr. Og. Sądu Najw. z dn. 26 stycznia 1924 r. Zb. O. Zgr. Og. 1922—1925 r. Nr. 7), przez przyjęcie urzędu dobrowolnie poddał się odnośnym przepisom regulaminu. (30. XI. 1933, I. C. 1233/33).

Ustawa z dn. 18. grudnia 1919 r. o czasie pracy w przemyśle i handlu. (Dz. Ust. 1920 r. poz. 7).

Art. 1. Szpital, mający na celu interes publiczny, rządzący się statutem, nadanym przez władze administracyjne, oraz podlegający nadzorowi tych władz, nie jest zakładem pracy, prowadzonym w sposób przemysłowy, i pracownicy jego nie podlegają przepisom ustawy o czasie pracy w przemyśle i handlu. (7. IX. — 3. X. 1933, I. C. 1339/33).

Wydział Sejmiku Powiatowego jako instytucja samorządu terytorjalnego, nie jest zakładem pracy, prowadzonym w sposób przemysłowy i do pracowników jego ustawa o czasie pracy w przemyśle i handlu zastosowania mieć nie może. (6. XII. 1933, I. C- 1907/33).

Art. 16. Budowa lotniska wojskowego nie może być poczytana za zakład pracy, prowadzony w sposób przemysłowy, i przeto porozumienie się stron w sprawie wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych, związana z budową lotniska wojskowego, nie podlega ograniczeniom, przewidzianym w art. 16 ustawy o czasie pracy. (4. X. 1933, I. C. 2622/32).

Ustawa z dn. 29. X. 1920 r. o spółdzielniach (Dz. Ust. Nr. 111, poz. 733).

Art. 33 ust. 4. Członek zarządu spółdzielni jest niewątpliwie jej pełnomocnikiem, mimo to jednak może pozostawać do spółdzielni, jako samoistnej osoby prawnej, w stosunku umowy prywatnoprawnej, a więc i w stosunku umowy o pracę. Odwołany członek zarządu spółdzielni zatrzymuje nadal prawa z umowy o pracę, jeżeli w takim stosunku do spółdzielni pozostawał, i może dochodzić roszczeń z przyczyny zwolnienia go z pracy bez wypowiedzenia czy też przed upływem umówionego czasu, o ile nie zaistniały przyczyny, uzasadniające według ustawy przedterminowe rozwiązanie stosunku pracy. (3. XI. 1933, I. C. 596/33).

Ustawa z dn. 10. XII. 1920 r. o budowie i utrzymaniu dróg publicznych (Dz. Ust. 1921 r. poz. 32).

Art. 3. Drzew, rosnących przy drodze, przepis powyższy nie zalicza wyraźnie do urządzeń drogowych, które pozostają w ścisłym związku z budową i przeznaczeniem drogi oraz z potrzebą jej konserwacji; drzewa, rosnące przy drodze publicznej, mogą być uważane za jej przynależność tylko w zakresie ogólnych praw cywilnych (art. 552—553 K. C), jeżeli rosną na gruncie, należącym do tej drogi, Jub też *jeżeli zostały posadzone przez* zarząd drogowy na 75-centymetrowych pasach gruntu, pozostawionych przez właścicieli przydrożnych gruntów wolnymi od uprawy w myśl ustawy z dn. 7. X. 1921 r. o przepisach porzadk. na drogach publ. (24. X. 1933, I. C. 2636/32).

Ustawa z dn. 16 maja 1922 r. o urloпах dla pracowników, zatrudnionych w przemyśle i handlu. (Dz. Ust. poz. 334).

Art. 3. Wyjaśnienie Sądu Najwyższego, iż pracodawca nie może żądać od pracownika umysłowego wykorzystania służącego mu urlopu w okresie wypowiedzenia, ma zastosowanie również do pracowników fizycznych. (7. IX. 1933, I. C. 165/32).

Ustawa z d. 11. IV. 1924 r. o ochronie lokatorów (Dz. Ust. poz. 406).

Art. 11 ust. 2 lit. „c”. Lokator odpowiada przed wypuszczającym w najem tak za zachowanie się własne i domowników, jako też gości, przychodzących do najętego mieszkania, przyczem nawet jednorazowe lecz rażące uchybienie stanowić może ważną przyczynę eksmisji. (2. XI. 1933, I. C. 432/33).

*Rozporządzenie Prezydenta Rzp. z dn. 14. V. 1924 r.
o przerachowaniu zobowiązań (Dz. Ust. 1925 r. poz. 213).*

§ 6. Przy ustanowieniu w § 6 rozp. walor, odnośnie do wierzytelności hipotecznych różnych miar przechowania i zależności od miejsca położenia nieruchomości, obciążonej długiem, prawodawca miał na względzie nie stopień zniszczenia nieruchomości wskutek bezpośrednich działań wojennych, lecz zmniejszenie ich wartości i dochodowości skutkiem ogólnych warunków, wytworzonych przez wojnę lub okupację, przyczem w żadnym przypadku nie ustanowił wyższej miary niż 50% ; niema więc żadnych podstaw twierdzenie, iż różnica między przewidzianą w § 6 dla danego powiatu stawką a pełną miarą przerachowania winna być uważana za rekompensatę za zniszczenia wojenne, wykluczającą zastosowanie obniżki, przewidzianej w § 36 rozp. walor. (3. XI. 1933, I. C. 2643/32).

§ 33. Rozporządzenie waloryzacyjne, rozróżniając przerachowanie należności od przerachowania hipotecznego zabezpieczenia tej należności (§ 33 rozporządzenia), nie zawiera nakazu, by wierzyciel winien był wystąpić równocześnie o odnośne przerachowanie przeciwko dłużnikowi osobistemu i właścicielowi nieruchomości, na której dług został hipotecznie zabezpieczony. (19. X. — 9. XI. 1933, I. C. 802/33).

§ 39. Jeżeli sąd, zasądzając należność markową miał na uwadze ceny nie z daty wytoczenia powództwa, lecz z daty wyrokowania, względnie jakąś cenę pośrednią, to przy przerachowaniu (§ 39 rozp. walor.) winna być zastosowana stawka z daty, której przyjęta w wyroku cena odpowiadała (por. Zb. O. Izby I. S. N. Nr. Nr. 208/29 i 135/32), o ile zaś tej daty ustalić się nie da, to może sąd, stosując stawkę z daty wytoczenia powództwa, odpowiednio zredukować miarę przerachowania.

Okoliczność, że w wykazie hipotecznym nieujawniona została data wytoczenia powództwa, nie wyklucza możliwości przerachowania sumy, zasądzonej wyrokiem i zabezpieczonej hipotecznie na nieruchomości, według tej daty również w stosunku do nabywcy nieruchomości, skoro zastosowanie stawek z tej właśnie daty przewiduje rozporządzenie waloryzacyjne (lub z daty jeszcze wcześniej-

szej — daty powstania tytułu należności, zasądzonej — § 39 rozp. walor.), a w wykazie hipotecznym nie były zamieszczone żadne dane, któreby co do tej daty mogły nabywcę wprowadzić w błąd i dać mu podstawę do mniemania, że należność podlega przerachowaniu według innej daty (por. Zb. O. Izby I. S. N. Nr. 40/30). (26. X. 1933, I. C. 977/33).

§ 43. Przy rozpatrywaniu sprawy o przerachowanie należności, ograniczenia, przewidziane w § 43 rozp. walor, odnośnie do wierzycieli cudzoziemców, nie mogą być stosowane względem wierzyciela, posiadającego obywatelstwo polskie, który w chwili wejścia w życie rozporządzenia waloryzacyjnego był obywatelem obcym, podpadającym pod przepis § 43 rozp. walor., i stał się obywatelem polskim dopiero po tym momencie.

Na skutek cesji cesjonariusz nie może uzyskać więcej praw, niż miał cedent, jeżeli więc obywatel obcy, będący wierzycielem danej wierzytelności w momencie wejścia w życie rozporządzenia waloryzacyjnego, nie miał prawa korzystać z przerachowania według ogólnych zasad tego rozporządzenia wobec ograniczających przepisów § 43 rozp. walor., to nie mógł też przelać tego prawa na obywatela polskiego, nabywcy od niego owej wierzytelności. (9. XI. 1933, I. C. 2909/32).

Rozporządzenie Prezyd. Rzp. z dn. 30. XII. 1924 r o dostosowaniu uposażenia członków zarządu i pracowników związków komunalnych do uposażenia pracowników państwowych.
(Dz. Ust. poz. 1073).

§ 20. Postanowienie pragmatyki służbowej pracowników miejskich, przewidujące, iż każdy pracownik po przesłużeniu pewnej ilości lat staje się automatycznie pracownikiem samorządowym etatowym, nie może mieć skutku zobowiązania, obciążającego gminę miejską, jako sprzeczne z § 20 rozporządzenia z dn. 30 grudnia 1924 r., poz. 1073, mającego charakter przepisu porządku publicznego, a wyraźnie stanowiącego, iż statut etatów pracowników komunalnych wymaga zatwierdzenia władzy nadzorczej. (23. VIII. 1933, I. C. 1499/32).

Ustawa z dn. 15. VII. 1925 r. o państwowym podatku przemysłowym. (Dz. Ust. poz. 550).

Art. 92. Przy doraźnym interesie komisowym pojedynczych przedmiotów, oddanych do sprzedaży komisowej, nie można uważać za majątek, należący do przedsiębiorstwa, obłożonego podatkiem

przemysłowym, jeżeli tylko nie było wykazane, iżby zawarta między kontrahentami transakcja co do sprzedaży komisowej poszczególnych przedmiotów miała na celu jedynie udaremnienie egzekucji podatkowej. (24. X. 1933, I. C. 2416/32).

Rozporządzenie Prezydenta Rzp. z dn. 16. III. 1928 r. o umowie o pracę pracowników umysłowych. (Dz. Ust. poz. 323).

Art. 2. Wykonywanie nadzoru nadaje pracownikowi charakter pracownika umysłowego tylko wówczas, gdy spełnia on nadzór techniczny, organizacyjny, nie zaś gdy sprawuje tylko zwykły dozór. (13. X. 1933, I. C. 1379/33).

Art. 23. Wierzytelności pracowników umysłowych z tytułu należności za pracę korzystają z przywileju jedynie w przypadku zupełnej likwidacji mienia dłużnika pracodawcy, nie zaś w przypadku egzekucji. (22. IX. — 13. X. 1933, I. C. 2632/32).

Art. 36. Termin miesięczny, wskazany w art. 36 rozp. Prezyd. Rzp. z dn. 16. III. 1928 r., liczy się wprawdzie od chwili, kiedy strona uzyskała wiadomość o istnieniu ważnej przyczyny rozwiązania, jednak przy uchybieniach powtarzających się winien być liczony od chwili, gdy strona uzyskała wiadomość o istnieniu ostatniego z szeregu powtarzających się uchybień. (20. IX. 1933, I. C. 60/33).

Przewidziany w ust. 2 art. 36 rozporządzenia z dn. 16. III. 1928 r. poz. 323 termin nie jest przekroczony w przypadku, gdy pracodawca bezwzględnie oznajmia pracownikowi, iż, dowiedziawszy się o jego winie, rozwiązuje umowę pracy, ze skutecznością jednak tego rozwiązania od pewnego późniejszego terminu. (13. X. 1933, I. C. 1391/33).

Ustawa postępowania cywilnego 1864 r.

Art. 706¹. Art. 706¹ U. P. C., dający sądowi w sprawach z powództwa o szkody i straty prawo zasądzenia wynagrodzenia w wysokości według swego uznania, nie może mieć żadnego zastosowania w sprawie o przerechowanie sumy już zasądzonej, przy którym sąd ogranicza się do przewartościowania tej sumy ze względu na spadek waluty, a nie określa na nowo, w jakiej wysokości dochodzona pretensja należała się. (26. X. 1933, I. C. 977/33).

Art. 1008. Ustalone przez strony w czasie, kiedy obowiązywała waluta markowa, oszacowanie na wypadek poszukiwania wierzytelności obowiązuje, skoro zaś w chwili realizowania tej umowy wprowadzona została nowa waluta złotowa, powyższa suma oszacowania ulega zastąpieniu przez odpowiednią sumę w złotych. (17. XI. 1933, I. C. 940/33).

ORZECZNICTWO SĄDU KARTELOWEGO

Ustawa z dn. 28. III. 1933 r. o kartelach (Dz. Ust. poz. 270).

Art. 1. O tern, czy umowa podpada pod art. 1 ustawy o kartelach, decydują treść i cel umowy; treść powinna polegać na wzajemnych zobowiązaniach, dotyczących produkcji, zbytu, cen i warunków wymiany dóbr, a cel — na ustanowieniu kontroli lub regulowaniem powyższych produkcji, zbytu, cen i warunków. W umowach, powstających w łonie już istniejącego kartelu i stanowiących objaw jego działalności, cel — ustanowienie kontroli lub regulowania — może być niezawsze ujawniony, lecz ze względu, że umowa powstała na tle stosunków wewnętrznych kartelu i dotyczy czynności i zadań kartelu, uprawnionem będzie domniemanie, że celem jej jest również cel ogólny, dla którego osiągnięcia kartel utworzono. (19. XII. 1933, I. C. 2/33).

Art. 4. Z natury rzeczy wynika, że rozwiązanie lub uchylenie umowy kartelowej może, a nawet musi przynieść dotkliwą szkodę uczestnikom takiej umowy, gdyż pozbawia ich odrazu wszelkich korzyści, jakie rozwiązana umowa im zapewniała, i stwarza niewygodną dla nich wolną konkurencję, którą umowa ta wyłączała. Ustawa o kartelach nie wkłada jednak na Sąd Kartelowy obowiązku wzięcia także i tych momentów pod uwagę przy rozstrzygnięciu sprawy, gdyż interes prywatny musi ustąpić wobec zagrożenia dobra publicznego. To właśnie zagrożenie dobra publicznego, bądź przez wywoływanie skutków gospodarczo szkodliwych, bądź też przez podwyższenie albo utrzymywanie cen na poziomie gospodarczo niesprawiedliwionym, stanowi według ustawy o kartelach jedyne kryterjum, którem Sąd Kartelowy przy rozstrzygnięciu sprawy ze stanowiska art. 4 ustawy o kartelach ma się kierować. (19. XII. 1933,

L. C. 2/33) -

Witold Świącicki,
Sędzia Sądu Najwyższego.

ORZECZNICTWO CYWILNE SĄDU NAJWYŻSZEGO
(B. ZABÓR AUSTRIACKI)

Interesy na raty.

(Ustawa z 27 kwietnia 1896, Dz. P. P. Nr. 70).

§ 1. Przez wręczenie w miejsce gotówkowej zapłaty ceny kupna weksli na sumę, odpowiadającą wysokości poszczególnych rat, cena kupna zostaje uregulowana (§§ 1413 i 1414 u. c.) i nie powstaje interes ratalny. (O. z 18. V. 1932 Rw. 672/31).

§ 2. Zastrzeżenie prawa własności na rzecz sprzedawcy aż do całkowitego uiszczenia ceny kupna przez kupującego uchyla tyłkot następstwa przewidziane w § 1063 u. c, t. j. przejście prawa własności rzeczy sprzedanej na kupującego z jej oddaniem. Sama umowa kupna sprzedaży jest ważna i skuteczna. Sprzedawca może więc żądać zwrotu rzeczy sprzedanej tylko w razie odstąpienia od umowy przy jednoczesnym oświadczeniu gotowości zwrotu otrzymanej częściowej ceny kupna po potrąceniu różnicy wartości rzeczy sprzedanej z powodu jej zużycia. (O. z 8. XI. 1932 Rw. 2002/32).

§ 3. Umowa stron o zapłatę odsetek od skredytowanej ceny kupna i płatnej ratami nie podpada pod pojęcie kary z § 3 ust. 2 ustawy ratalnej za niewypełnienie zobowiązania przez kupującego w umówionych terminach. (O. z 15. III. 1932 Rw. 66/32).

§ 4 *ustęp 3.* Zrzeczenie się roszczenia o rękojmię z powodu wad towaru w interesach na raty, bądź wyraźne, bądź dorozumiane, jest prawnie skuteczne, jeżeli nastąpiło już po zawarciu umowy kupna. (O. z 10. II. 1933 Rw. 26/33).

Policja miejscowa gminy.

(Galicyska ustawa gminna z 3 lipca 1896, Dz. U. Kr. Nr. 51).

§§ 22 *lit. c i 32.* Pod pojęcie obowiązków gminy z tytułu wykonywania „policji miejscowej” podpada zarówno dozór nad trzecimi osobami, mający na celu zapewnienie bezpieczeństwa ruchu na drogach publicznych, prowadzących przez daną miejscowość, jak i własny obowiązek gminy utrzymania w dobrym stanie takich dróg wraz z ich składowymi częściami i zapobiegania wypadkom w ruchu ulicznym, przyczem obojętną jest rzecz, czy są to drogi gminne czy inne drogi publiczne. (O. z 19. I. 1933 Rw. 1452/32).

Droga konieczna.

(Ustawa z 7 lipca 1896 Dz. P. P. Nr. 140).

§ 25. Orzeczenie sądu drugiej instancji o kosztach postępowania nie może być wobec przepisów § 9 ust. 3 ustawy o przyznaniu drogi koniecznej oraz § 14 postępowania niespornego w brzmieniu noweli z roku 1914 przedmiotem zaskarżenia rekusem. (O. z 13. XII. 1932 R. 539/32).

Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością.

(Ustawa z 6 marca 1906, Dz. P. P. Nr. 58).

§ 2 *ust. 2.* Łączne dochodzenie roszczenia przeciwko spółce z ograniczoną odpowiedzialnością oraz przeciwko osobom, które

przed zarejestrowaniem spółki działały na jej rzecz, jest dopuszczalne. (O. z 10. II. 1932 R. 102/32).

§ 3. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, przenosząca swą siedzibę z jednej dzielnicy do innej dzielnicy, nie może być zarejestrowana przed uzgodnieniem swego statutu z przepisami obowiązującymi w jej nowej siedzibie. (O. z 9. II. 1933 R. 44/33).

§ 47 *ustap* 4. Od orzeczenia drugiej instancji w sprawie wynagrodzenia rewizorów, ustanowionych według § 45 rekurs nie jest dopuszczalny. (O. z 17. II. 1932 R. 681/31).

§ 63 *ustap* 3 *zd. ost.* Przepis § 63, ustęp 3, *zd. ost.*, zakazuje wogóle potrącania należności z tytułu wkładów członka spółki z jego wierzytelnościami do spółki i nie czyni różnicy między przypadkiem, gdy potrącenie nastąpiło na podstawie jednostronnego oświadczenia spółnika, a przypadkiem potrącenia na podstawie umowy zawartej między spółką a spółnikiem. (O. z 17. XI. 1932 R. 1409/32).

§ 88. Osoba, roszcząca sobie prawo do udziału w spółce z ogr. odp., ma prawo rekursu od uchwały sądu rejestrowego, zarządzającej wykreślenie spółki z rejestru handlowego. (O. z 4. I. 1933 R. 758/32).

§§ 89, 90 i 96- Ustawa nie zwalnia od przeprowadzenia postępowania likwidacyjnego spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w razie jej przekształcenia na spółkę akcyjną. (O. z 4. I. 1933 R. 758/32).

§§ 90 i 91. Likwidatorowie, działający wbrew przepisom §§ 91 ust. 1 i 90 ust. 1 oraz art. 137 kod. handl., odpowiadają solidarnie za szkodę, wyrządzoną wierzycielowi spółki. (O. z 14. I. 1932 R. 2515/31).

Prawo naftowe.

(Ustawa z 9 stycznia 1907 Dz. P. P. Nr. 7).

§ 7. Rozmiar żadanego wpisu prawa poboru udziałów brutto jest dokładnie określony, jeżeli żądający wpisu wymienia właściciela obciążyć się mających pól naftowych; brak wyszczególnienia, w jakich udziałach służy temu właścicielowi prawo naftowe, nie czyni żadanego wpisu niedokładnie określonym. (O. z 10. II. 1932 R. 2864/31).

§ 16. Odłączone prawo wydobywania minerałów żywicznych nie traci charakteru rzeczy nieruchomości przez to, że nabyła je pozahipotecznie osoba, dotąd do księgi naftowej niewpisana; przeciwko takiemu nabywcy nie może być więc prowadzona osobna egzekucja na inwentarzu kopalń. (O. z 9. III. 1932 R. 146/32).

§ 16. Omyłkowe wpisanie protokołu oszacowania, tak samo jak i omyłkowe oddanie w posiadanie nabywcy licytacyjnemu przez or-

gan wykonawczy otworu świdrowego, nie będącego przedmiotem prowadzonej egzekucji, nie uzasadnia ważnego tytułu prawnego nabycia tekoż otworu. (O. z 18. II. 1932 Rw. 13/32).

Ustawa samochodowa.

(Ustawa z dn. 9 sierpnia 1908, Dz. P. P. Nr. 162).

§ 1. Uczeń koncesjonowanej szkoły szoferskiej, który, poddając się nauce jazdy szoferskiej, prowadzi samochód pod dozorem instruktora, nie ma charakteru kierowcy samochodu w rozumieniu ustawy, nie odpowiada więc za szkody wyrządzone w czasie takiej jazdy, jeżeli dowód winy nie został przeciwko niemu przeprowadzony. (O. z 28. II. 1933 Rw. 174/33).

§ 1. Jeżeli właściciel samochodu wypożyczył samochód zdającemu egzamin szoferski, ale nie oddał mu go do swobodnego użycia, lecz dodał swego szofera, który siedział w samochodzie obok kierownicy przy zdającym egzamin, to zarówno właściciel samochodu jak i jego szofer są odpowiedzialni wobec osób trzecich za szkodę w razie wypadku, spowodowanego jazdą, zdającego egzamin. (O. z 7. VI. 1932 Rw. 992/32).

§ 1 ustęp 4. Właściciel samochodu nie przestaje nim rozporządzać i odpowiada za uszkodzenia, wyrządzone innym osobom w czasie, gdy zajęty u niego z najmu usług kierowca, wbrew jego roli, wyjeżdża samochodem dla własnych celów. (O. z 15. II. 1933 Rw. 2586/32).

§ 2. Kierowca samochodu winien jest zachować nietylko ostrożność przepisaną (tj. szybkość przepisaną, przepisaną stroną drogi, ostrzegawcze sygnały), ale także faktyczną w prowadzeniu i obchodzeniu się z samochodem. (O. z 7. IX. 1932 Rw. 1170/32).

§ 2. Przestrzeganie dopuszczalnej szybkości jazdy nie uwalnia od odpowiedzialności za szkodę wynikłą z ruchu samochodowego, jeżeli nie zachowano nakazanej okolicznościami faktycznej ostrożności. (O. z 27. V. 1932 Rw. 547/32).

§ 8. Właściciel samochodu odpowiada za zawinienia kierowcy samochodu bez względu na to, czy sam dopuścił się zawinienia w wyborze kierowcy. (O. z 13. IV. 1932 Rw. 656/32).

Ordynacja upadłościowa.

(Rozp. ces. z 10 grudnia 1914, Dz. P. P. Nr. 337).

§§ 27—43. Co do właściwości sądów dla skarg o zwalczanie czynności prawnych, zdziałanych przez dłużnika przed ogłoszeniem mu upadłości, mają zastosowanie ogólne przepisy jurysdykcyjne o właściwości sądów, (O. z 4. I. 1933 R 757/32).

§ 46 L. 2 i 3. Roszczenia o zapłatę czynszu za najem, trwający nadal po ogłoszeniu upadłości lokatorów, należy uważać za roszczenie do masy, urosłe z działań jej zarządcy. (O. z 1. VI. 1932 R. 729/32).

Ordynacja układowa.

Rozp. ces. z 10 grudnia 1914, Dz. P. P. Nr. 337).

§ 22. Prawo cofnięcia towaru przesłanego dłużnikowi z innego miejsca a przezeń jeszcze niezapłaconego w całości, służy sprzedawcy wówczas, jeżeli towar ten przybył na miejsce dostawy i przeszedł w dzierżenie dłużnika lub innej osoby dla niego już po ogłoszeniu postępowania układowego; na uprawnienie to niema więc wpływu okoliczność, czy w chwili wytoczenia powództwa o zwrot towaru towar ten znajduje się jeszcze dalej w posiadaniu dłużnika, czy też został przezeń zużyty lub dalej zbyty. (O. z 23. III. 1933 R. 112/33).

§ 34 *ustęp 3*. Zakaz zawierania umowy przez zarządcę układowego z dłużnikiem co do wynagrodzenia zarządcy za jego pracę w postępowaniu układowem obowiązuje także po ukończeniu postępowania układowego. (O. z 7. VI. 1932 R. 1011/32).

§ 47. Zakaz uprzywilejowania wierzycieli poszczególnych odnosi się tylko do tych wierzycieli, których roszczenia istniały już w chwili ogłoszenia postępowania układowego. (O. z 31 VIII. 1932 R. 1485/32).

§ 49 *ust. 2 i § 63 ustęp 2*. Bieg terminu do wniesienia środka prawnego liczyć należy według daty indywidualnego doręczenia uchwały; data publicznego obwieszczenia ma znaczenie tylko posiłkowe na wypadek, gdyby indywidualne doręczenie nie zostało z jakichkolwiek przyczyn dokonane. (O. z 4. VIII. 1932 R. 424/32 i z 16. XI. 1932 R. 681/32).

Zwalczanie czynności prawnych dłużnika niewypłacalnego.

Rozp. ces. z 10 grudnia 1914 Dz. P. P. Nr. 337).

§ 3. Nieodpłatne i z nimi zrównane rozporządzenia majątkiem dłużnika, który się stał niewypłacalnym, ulegają zwalczaniu przez wierzyciela, chociażby były dokonane bez zamiaru pokrzywdzenia wierzycieli. (O. z 11. I. 1933 R. 800/32).

§ 12. Skarga z § 12 jest skargą o zaspokojenie wierzyciela przez osobę, na którą dłużnik przeniósł części składowe swego majątku. Zaspokojenie to wyczerpuje uprawnienia osoby, występującej ze skargą. Żądanie samoistne o uznanie zaskarżonego aktu za bezskuteczny, zawarte w takiej skardze, nie może być uwzględnione, jeżeli żądanie o zaspokojenie wierzyciela zostało prawomocnie oddalone. (O. z 25. X. 1932 R. 1413/32).

§ 13. Jeżeli realność stanowiąca przedmiot zwalczanej umowy darowizny, była już przed działaniem tej umowy obciążona prawem dożywotniego użytkowania na rzecz kontrahenta dłużnika, wierzyciel może z realności tej prowadzić egzekucję jedynie z utrzymaniem służebności użytkowania w mocy. (O. z 30. XII. 1932 R. 1905/32).

Należyitości spadkowe.

(Rozp. ces. z 15 września 1915, Dz. P. P. Nr. 278).

§ 27. Prezentacja prawa własności na rzecz spadkobiercy na zasadzie nieprawomocnego dekretu dziedzictwa może nastąpić dopiero wówczas, gdy należyitość spadkowa została zapłacona lub odpowiednio zabezpieczona. (O. z 16. XI. 1932 R. 653/32).

Złożenie dokumentów do sądu celem nabycia praw rzeczowych na nieruchomościach, których księga gruntowa została z czasie wojny zniszczona. (Rozp. z 26 marca 1916, Dz. P. P. Nr. 87).

§ 3 ustęp ostatni. Sąd nie może badać przy złożeniu dokumentu, czy poprzednik nabywcy jest właścicielem nieruchomości. Przyjęcie dokumentu nie przesądza o nabyciu prawa własności, jeżeli poprzednik nie był właścicielem nieruchomości; osoby trzecie nie mogą więc zaskarżać rekursiem przyjęcia dokumentu z powodu twierdzonego przez nie ich prawa własności do przeniesionej nieruchomości. (O. z 21. VI. 1932 R. 340/32).

Pracownik umysłowy.

(Rozp. Prez. Rzp. z 16 marca 1928, Dz. U. R. P. poz. 329).

Art. 7. W wypadku umowy o pracę zawartej na ustawowy okres próbny, t. j. trzymiesięczny, stosunek służbowy, jako próbny, nie może się przedłużyć bez względu na to, czy wypowiedzenie miało miejsce i czy odpowiadało przepisom obowiązującym. (O. z 20. XII. 1932 R. 1998/32).

Art. 19 ustęp 1, 25 L. 4, 29 ust. 1 i 32 lit. b. Wypowiedzenie umowy o pracę przez pracodawcę w czasie choroby pracownika, o ile choroba jeszcze nie trwała dłużej niż trzy miesiące, jest niedopuszczalne i pozbawione skutków prawnych, chociaż prawo pracownika do trzymiesięcznego wynagrodzenia nie zostało naruszone. (O. z 14. III. 1933 R. 365/33).

Art. 31 lit. d. Niepłacenie przez pracodawcę wbrew zobowiązaniu umownemu należnego pracownikowi wynagrodzenia przez szereg miesięcy, bez względu na przyczyny niepłacenia, uprawnia pra-

cownika do niezwłocznego rozwiązania umowy o pracę z winy pracodawcy. (O. z 24. III. 1933 Rw. 330/33).

Art. 32. Pracownik, który mając wiadomość o nadużyciach zaszytych na szkodę pracodawcy, odmawia bez uzasadnionej przyczyny udzielenia wyjaśnień, narusza nie tylko swój obowiązek służbowy, ale okazuje także złą wolę, uzasadniającą natychmiastowe rozwiązanie stosunku służbowego z winy pracownika. (O. z 24. I. 1933 Rw. 2665/32).

Art. 32 lit. b. Wyrażenie: „niestawienie się pracownika do pracy” należy w ten sposób tłumaczyć, że pracownik musi się zgłosić do pracy, którą miał w myśl umowy służbowej wykonywać, być zdolnym do jej wykonywania i ją wykonywać. (O. z 1. II. 1933 Rw. 2337/32).

Art. 39 i 16. Jeżeli wynagrodzenie pracownika było umówione tylko w formie jego udziału w czystym zysku, to wynagrodzenie przypadające mu w myśl art. 39 ust. 1 i 2 w razie przedterminowego rozwiązania umowy, nie może być ustalane jedynie w wysokości, w jakiej pracownik utrzymywał udział w zysku w ostatnich miesiącach przed rozwiązaniem umowy, gdy w przedsiębiorstwie już panował zastój. (O. z 9. III. 1933 Rw. 397/33).

Dr. Włodzimierz Dbałowski,
Sędzia Sądu Najwyższego.

ORZECZNICTWO SĄDU NAJWYŻSZEGO

(B. ZABÓR PRUSKI)

Kodeks cywilny.

§§ 127, 133. Ponieważ treść pisemnej umowy jest wyrazem ostatecznej woli kontrahentów, wykazać powinna strona, opierająca swe roszczenia na postanowieniach ustnych, które obok umowy pisemnej powstać miały w mocy, nietylko istnienie postanowień ustnych, lecz także okoliczności wyjaśniające, dlaczego mimo spisania umowy ustne postanowienia pozostać miały w mocy. (Wyrok z; 3. 11. 1933 — C. III. 22/33).

§ 133, 157. Jeżeli według umowy pracodawca traci prawo do emerytury, gdy popełni zbrodnie lub przestępstwo sędownie udowodnione, wystarczy przeprowadzenie tego dowodu w postępowaniu cywilnym i prowadzeniu jego nie stoi na przeszkodzie wydanie amnestji. (Wyrok z 6. 10. 1933 — III 2 C. 367/32).

§ 138 — 1. Akt zdziałany na podstawie pełnomocnictwa do sprzedaży nieruchomości udzielonego na wypadek odmowy przez

właściwe władze administracyjne zezwolenia na przewłaszczenie jest nieważny, jeżeli służyć ma nadaniu kupującemu uprawnień równających się z prawem własności. O ile natomiast chodzi o likwidowanie stanu, na który władza administracyjna się nie godzi, działaniu na zasadzie takiego pełnomocnictwa nic nie stoi na przeszkodzie. (Wyrok z 7. 12. 1933 — C. III. 77/33).

2. Przyjęcie w zastaw rzeczy, której wartość przekracza znacznie wysokość zabezpieczonego roszczenia, nie sprzeciwia się dobrym obyczajom, albowiem doświadczenie uczy, że na publicznych przetargach cena kupna odbiega znacznie od wartości rzeczy. (Wyrok z 20. 10. 1933 — C. III. 12/33).

§ 182, 185, 812. Przystąpienie do umowy, którą współspadkobierca sprzedał nieruchomości, należąca do spadku w imieniu własnym z zastrzeżeniem przystąpienia do sprzedaży pozostałych współspadkobierców, nastąpić może przez każdą czynność, która w wyniku doprowadzi do tego samego celu, do którego dążyła umowa kupna—sprzedaży, czyli do skutecznego przelania prawa własności na kupującego. W ten sposób wystarczy zgoda współspadkobierców na przewłaszczenie przez sprzedawcę nieruchomości na rzecz kupującego. Zgoda ta dla swej materialnej skuteczności nie wymaga żadnej formy, a pod względem § 29 ust. o ks. wiecz. wykazana być może także wyrokiem sądowym. Udzielenie przez sprzedającego współspadkobiercę kupującemu pełnomocnictwa do przewłaszczenia stoi w granicach § 185 narówni z przewłaszczeniem, wobec czego zatwierdzenie przez dalszych współspadkobierców tegoż pełnomocnictwa wywołuje ostateczny skutek przystąpienia do umowy. O ile sprzedający współspadkobierca według testamentu stać się powinien wyłącznym właścicielem przy podziale spadku, a umowa z kupującym go wiąże, może kupujący, który od sprzedającego nieruchomość otrzymał w posiadanie, skargę dalszych współspadkobierców, którzy do umowy nie przystąpili, o wydanie nieruchomości do rąk sekwestratora odeprzeć zarzutem: *dolo agit qui petit quod est rediturus*. (Wyrok z 3. 11. 1933 — lit. 2 C. 560/32).

§ 242, 249, 823. Zaniedbanie przez pracodawcę obowiązków wypływających z ustawy o ubezpieczeniu urzędników prywatnych z 20. 12. 1911 Dz. Ust. Rzeszy str. 989 nie uzasadnia po stronie pracobiorcy roszczenia o odszkodowanie na zasadzie § 823, gdyż brak bezprawnego naruszenia praw pracobiorcy a przepisy ustawy z 20. 12. 1911 nie mają charakteru norm, których celem byłaby ochrona pracobiorcy. Natomiast istniejący w przedsiębiorstwie zwyczaj skuteczniana przez pracodawcę wszystkich czynności

związanych z ubezpieczeniem mógł wywołać u pracobiorcy przeświadczenie, że o spełnienie spoczywających nań obowiązków ubezpieczeniowych troszczyć się nie potrzebuje.

W takim zaś wypadku nastąpiło przy uwzględnieniu zasady uczciwości i zaufania w drodze domyślnej umowy rozszerzenie obowiązków pracodawcy z tym skutkiem, że powinien był dbać sam o ubezpieczenie pracobiorcy. Prawo do odszkodowania przysługuje po śmierci męża i ojca jego żonie i dzieciom jako jego spadkobiercom, gdyż roszczeniem odszkodowawczym pracobiorcy objęte było także wynagrodzenie za pozbawienie świadczeń ubezpieczeniowych członków jego rodziny. (Wyrok z 20. 10. 1933 — III. 2 C. 465/32).

§ 276, 675. Przed oddaniem na drogę sądową winien adwokat sprawę rozpatrzeć wszechstronnie, wziąć pod uwagę nie tylko twierdzenia klienta, ale także przypuszczalne zarzuty, z jakimi przeciwnik może wystąpić, zastanowić się nad możliwością ich odparcia, zażądać od klienta dodatkowych informacji jeżeli przy rozważaniu sprawy twierdzenia jego budzą wątpliwości i dopiero, gdy na zasadzie udzielonych mu przez stronę wyjaśnień i ewentualnie przedłożonych przez nią dowodów nabierze uzasadnionego przekonania, że dochodzenie roszczenia strony ma widoki powodzenia, wdrożyć w tym celu właściwe kroki sądowe. Jeżeli zaś w loku sporu przekona się adwokat o beznadziejności skargi, ma obowiązek poradzić klientowi jej cofnięcie. Uchybienie powyższym powinnościom uzasadnia obowiązek wynagrodzenia powstałej stąd szkody. — Podjęcie z pełną świadomością prowadzenia sporu *prima facie* beznadziejnego, a zatem pieniaczego, przy ukryciu tego stanu rzeczy przed stroną i narażenie jej rozmyślnie na niepotrzebne koszty, ma znaczenie naruszenia godności stanu adwokackiego i obowiązków zawodowych; w warunkach takich staje się adwokat winnym przestępstwa dyscyplinarnego. (Wyrok z 24. 3. 1933 — C. III. 50,33).

§ 323. Wykonanie umowy kupna-sprzedaży lasu, mocą której kupujący uprawniony był do natychmiastowego całkowitego wyrębu, staje się niemożliwe, jeżeli wskutek zarządzeń ustawowych lub administracyjnych wyręb odbywać się może tylko stopniowo w przeciągu długiego czasu na podstawie planu gospodarki leśnej z obowiązkiem zalesienia, albowiem w tych warunkach świadczenie sprzedającego jest czem innym i przedstawia zmianę istotnych warunków umowy. (Wyrok z 19. 1. 1933).

§ 415. Przejęcie hipoteki bez policzenia na cenę kupna nie różni się pod względem przejścia długu osobistego w swych skut-

skutkach od przejścia z policzeniem na cenę kupna. Chodzi jedynie o różne cyfrowe określenie ceny kupna. W obu też wypadkach przemawia faktyczne domniemanie za wolą stron, że sprzedający ma być całkowicie zwolniony z odpowiedzialności wynikającej z obciążenia, zatem za przejściem razem z obciążeniem rzeczowcem także długi osobistego. (Wyrok z 20. 10. 1933 — C. III. 75/33).

§ 812. Wierzyciel, który przedmiot zastawu nabył na przetargu przymusowym za cenę niższą, aniżeli wartość przedmiotu, nie jest zobowiązany do zaliczenia na swą wierzytelność rzeczywistej wartości, albowiem korzyść, którą osiągnął przez tanie kupno opiera się na szczególnym tytule prawnym. (Wyrok z 20. 10. 1933 — C. III. 12/33).

§ 818. Części ceny kupna wyrażonej w markach, którą sprzedający zwrócić powinien na zasadzie § 323 ust. 3 u. c. dlatego, że wyręb lasu sprzedanego stał się niemożliwy, należy określić do wysokości, odpowiadającej przeliczeniu po kursie tabeli do § 2 rozp. z 14. 5. 1924 — według wartości, którą majątek zyskuje z tej przyczyny, że drzewo nie zostało wyrąbane, przyczem decyduje nie wyjątkowa i przejściowa cena osiągnięta obecnie przy sprzedażach majątków; lecz realne zwiększenie wartości majątku w warunkach panujących w chwili zawiśnięcia sporu. (Wyrok z 19. 1. 1933 — C. III. 201/33).

§ 873. W razie określenia w księdze wieczystej przyczyny prawnej wierzytelności hipotecznej niezgodnie z treścią zezwolenia na wpis decyduje — bez ujmy dla przepisów o nabyciu w dobrej wierze — treść zezwolenia. (Wyrok z 15. 12. 1933 — C. III. 89/33).

§ 1360, 1361. Brak środków do dania żonie utrzymania nie zwalnia męża od obowiązków jej -alimentowania, gdyż mąż powinien dzielić się z żoną tym, co posiada. Złośliwe wyzbycie się majątku przez męża oraz zaniechanie wszelkiej pracy zarobkowej jest bez znaczenia wobec §§ 826, 249 u. c. Obowiązek utrzymania żony doznaje ograniczenia lub wykluczenia dopiero w warunkach 1360 ust. 2, 1361 ust. 2, przyczem wobec tego, że ustawa przyznaje miarodajne znaczenie obustronnym potrzebom i stosunkom małżonków oraz względom słuszności nie mogą decydować ani stosunki męża samego ani miara, którą Sąd uzna za odpowiednią. (Wyrok z 29. 9. 1933 — III, 2 C. 532/32).

§ 1443 ust. 2. Żona, która żyjąc z mężem w stanie ogólnej wspólności majątkowej uzyska w sporze, nie dotyczącym mienia wniesionego lub zastrzeżonego, wyrok zasądający na jej rzecz wydanie nieruchomości i go wykona, nabywa posiadanie nieruchomości dla mienia ogólnego oraz dla zarządu męża. W sporze, w któ-

rym pozwany po uchyleniu zasadzającego wyroku i odebrania nieruchomości z powrotem dochodzi wynagrodzenia użytków, nie jest żona osobistą dłużniczką, gdyż przepis § 1443 ust. 2 wyklucza nawet obowiązek do zwrotu niesłusznego wzbogacania, a uzyskanie przez żonę wyroku z klauzulą wykonawczą nie zwiiera znamion niedozwolonej czynności. (Wyrok z 3. 11. 1933 — C. III. 19/33).

§ 1568. Mąż, który bez uzasadnionej przyczyny porzuca żonę i dzieci, nie może opierać żądania rozwodu, na niewłaściwym prowadzeniu się żony w czasie następnym, gdyż albo sam już spowodował zachwianie stosunku małżeńskiego w zrozumieniu § 1568, albo zachowanie się żony oceniać należy pobłażliwiej jako pozbawione charakteru przewinienia ciężkiego, albo wreszcie wobec własnego przewinienia nie może mąż przewinienia żony odczuć do tego stopnia, jako ciężkiego, aby uzasadnioną była odmowa trwania nadal w małżeństwie. (Wyrok z 20. 10. 1933 — C. III. 11/33).

§§ 2044, 2203 i nast., 2278. Postanowienia w umowie spadkowej, które nie mają za treść ustanowienia spadkobierców, zapisy i zlecenia, są zasadniczo nieważne i mogą ze względu na przepis § 2299 i 140 u. c. być utrzymane w mocy tylko jako jednostronne rozporządzenie, o ile nie sprzeciwia się temu wola stron zawierających umowę. Odroczenie więc podziału spadku lub zarządzenie pewnego sposobu podziału — o ile nie mają charakteru ustanowienia prelegatu — nie należą do dopuszczalnej treści umów spadkowych. Rozporządzenia takie wywołują jedynie skutki obligatoryjne, podlegają zatem uchyleniu lub zmianie w drodze wspólnego porozumienia się współspadkobierców. Udział wykonawcy testamentu przy zawieraniu takiej umowy jest niekonieczny, ponieważ ustanowienie jego nie krępuje spadkobierców w zawieraniu pomiędzy sobą umów obligatoryjnych odnoszących się do spadku. (Wyrok z 20. 10. 1933 — C. III. 88/33).

Pruska ustawa wykonawcza do kodeksu cywilnego.

Art. 12. Umowa kupna-sprzedaży nieruchomości, w której kupujący zobowiązał się do płacenia Skarbowi Państwa, jako sprzedającemu, wieczystej renty w wysokości 1 marki rocznie nie wymagała formy z § 313, gdyż mimo nikłości renty ustanowienie jej nie może uchodzić za pozorne, skoro przypuszczeniu takiemu sprzeciwia się powaga państwa, a według treści umowy Skarb Państwa dążył do nadania sprzedanej nieruchomości charakteru włości rentowej z wszystkimi ograniczeniami praw i zobowiązaniami właściciela takiej włości. Pozatem zażądanie zawarcia umowy bez zachowania formy z § 313 i poleganie kupującego na tern żądaniu

jako słusznem uzasadniałoby po stronie Skarbu Państwa odpowiedzialność za „culpa in contrahendo”, a tem samem obowiązek uznania umowy bez względu na formę jej jako wiążącą. (Wyrok z 20. 10. 1933 — III. 2 C. 456/32).

Rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z 14. 5. 1924 o przerachowaniu zobowiązań prywatno-prawnych (Dz. Ust. poz. 213).

§§ 5, 6, 37a. Wskutek przepisu §§ 5 i 6 ust. 3, 37a zd 1 uzyskały odsetki, które w dniu wejścia w życie powyższego rozporządzenia nie były przedawnione, charakter kapitału, mogą się zatem przedawnić tylko razem z nim. Czynność przerachowania obejmuje wierzytelność w markach, rublach lub koronach w takim stanie, w jakim znajdowały się w chwili wejścia w życie rozp. z 14. 5. 1924. Zapłaty dokonane w czasie następnym na poczet wierzytelności takich w złotych nie mogą więc wpływać na sposób przerachowania jeżeli strony same przy zapłacie nie dokonywały przerachowania w całości lub w części, w szczególności przy zapłacie odsetek nie zgodziły się, że suma zapłacona przez dłużnika odpowiadać ma w przerachowaniu odsetkom za pewien okres czasu. Jeżeli nie zachodzi podobny wyjątek, to z uwagi na sposób przerachowania nakazany w przepisach § 5, 6 ust. 3, 37 a rozp. z 14. 5. 1924 należy we wszystkich tych wypadkach doliczyć do kapitału nieprzedawnione odsetki. O ile zaś dłużnik zapłatę swoją w złotych przeznaczył na odsetki za czas przed 1. 7. 1924 względnie 1. 1. 1925, to w tych rozmiarach, w jakich w przerachowanym kapitale mieszczą się odsetki, należy potrącić je z kapitału, jednak nie przy przerachowaniu, lecz przy regulowaniu długu przez dłużnika i bez ujemy dla przepisów § 367 u. p. c, czyli że do potrącenia tego konieczną jest zgoda wierzyciela, gdy do płacenia są kwoty i odsetki za czas późniejszy. (Wyrok z 20. 10. 1933 — C. III. 75/33).

§§ 10, 28, 29. Kaucja gotówkowa oddana do dyspozycji wydzierżawiającego nie może być traktowana jako pożyczka, gdyż cel gospodarczy i prawny jest zupełnie inny, lecz podlega przerachowaniu według zasad zawartych w §§ 28, 29 czyli, że miara przerachowania odpowiadać powinna zmianom wartości, którym kaucja uległa w majątku wydzierżawiającego, o ile odchyień nie uzasadnia wina stron lub ich położenie majątkowe. Umieszczenie kaucji w kasie oszczędności nie może być przyczyną przerzucenia straty powstałej wskutek dewaluacji na wydzierżawiającego, albowiem odpowiada ono przepisom o pupilarnem lokowaniu pieniędzy, za-

cwm wydzierżawiający mógł być zdania, że są one w kasie oszczędności otoczone odpowiednią troską przez ustawodawcę samego. (Wyrok z 16. 6. 1933 — III. 2 C. 449/32).

§ 11 dotyczy wszystkich wypadków, w których dłużnik przez użycie pożyczki trwale powiększył swój majątek i zachował w nim w całości lub części wartość pożyczki. Pożyczka powstała w drodze nowacji (607 ust. 2 u. c.) zużyta została na umorzenie innego zobowiązania. Dlatego powodem do podwyższenia miary przerachowania być może przyrost, którego doznał majątek dłużnika przez wygaśnięcie długu wskutek nowacji. (Wyrok z 15. 12. 1933 — C. III. 89/33).

§ 23, 36. Jeżeli przerachowanie roszczenia osobistego przewyższa przerachowanie zabezpieczenia hipotecznego, zaliczyć należy częściowe zapłaty dłużnika według zasady § 366 u. c. w pierwszym rzędzie na część niezabezpieczoną. Sąd może jednak według zasady § 36 zarządzić spłaty innego rodzaju (Wyrok z 20. 10. 1933 — C. III. 36/33).

§ 29 ust. 1. f. Oświadczenie, że pewną kwotę z środków spadkowych, przysługującą jednemu z współspadkobierców zużyto w interesie spadku, sprzeciwia się traktowaniu odnośnej pretensji tegoż współspadkobiercy jako pożyczki. Jeżeli bowiem przyjmie się, że kwota ta wyłączoną była już z ogólnej masy spadkowej jako część współspadkobiercy, to wskutek powyższej transakcji powróciła ona do niej z powrotem i poprzednie wyłączenie jej zostało unicestwione. Kwota stała się w ten sposób tern, czem była poprzednio, czyli częścią składową masy spadkowej. Tern samem współspadkobierca wcale jej nie otrzymał, gdyż pierwotne wydzielenie zostało cofnięte, wskutek czego odżyło z powrotem jego prawo do żądania wypłacenia mu ze spadku tejże sumy jako przypadającej na niego z tytułu działu spadkowego. W takim zaś razie do przerachowania roszczenia ma zastosowanie § 29 ust. 1, f. (Wyrok z 20. 10. 1933 — C. III. 75.33).

§ 43. Dla porównania, która ustawa jest korzystniejsza, czy polska, czy zagraniczna, miarodajna nie jest abstrakcyjna treść przepisów dwóch ustaw porównawczych ze sobą, lecz decyduje wynik ich zastosowania do spornego wypadku. Słowa bowiem w ustępie 2 „w tych samych warunkach” wskazują na konieczność wzięcia pod rozwagę konkietnego stanu rzeczy. (Wyrok z 15. 12. 1933 — C. III. 35/33).

Prawo wekslowe.

Art. 2. ust. 5. Wręczenie weksla gwarancyjnego in blanco bez, daty stwarza domniemanie faktyczne, że dający upoważnił wierzy-

cielą do wypełnienia weksła datą, którą wierzyciel uzna za odpowiednią, gdyż wierzyciel wyczekuje zwykle przez pewien czas dobrowolnego wykonania zobowiązania lub prolonguje jego termin. (Wyrok z 3. 11. 1933 — C. III. 21/33).

Rozp. Prez. Rzplitej z 16. 3. 1928 o umowie o pracę pracowników umysłowych (Dz. Ust. poz. 323).

Art. 4 p. 3. Kontraktowi pracownicy Krajowego Ubezpieczenia Ogniowego w Poznaniu nie należą do objętych art. 4 p. 3, gdyż ustawa z 25. 7. 1910, dotycząca publicznych zakładów ubezpieczonych (zbiór prusk. ust. str. 240), stawia na równi z urzędnikami państwowymi tylko pracowników, których przyjęcie nastąpiło w drodze jednostronnego aktu nominacji. (Wyrok z 3. 11. 1933 — C. III. 28/33).

Art. 28. Cofnięcie wypowiedzenia skutkuje dopiero za zgodą pracobiorcy, gdyż chodzi o nawiązanie z powrotem umowy na dawniejszych warunkach. (Wyrok z 3. 11. 1933 — C. III. 28/33).

Prawo o ustroju sądów powszechnych.

Art. 1. Stosunek urzędniczy nie wyklucza z okazji pełnienia służby roszczeń urzędnika do Państwa z tytułu prywatno - prawnego, jeżeli podstawa roszczenia ze stosunkiem urzędniczym jako takim nie ma nic wspólnego. Roszczenia takie nie mają mieć oparcia w przepisach o umowie usług, gdyż bezpośrednie stosowanie norm kodeksu cywilnego do stosunków publiczno-prawnych jest niedopuszczalne, a gdyby nawet uzasadnione było zapatrywanie przeciwne, to zawsze chodziłoby o roszczenie ze stosunku urzędniczego, a dla takich roszczeń droga prawna jest zamknięta. O ile jednak Skarb Państwa przy zatrudnianiu urzędnika uchybi ogólnemu cywilno-prawnemu obowiązowi troski o zdrowie i życie osób trzecich, którego dopełnić powinien nie tylko wobec urzędnika, lecz także wobec każdej osoby, wówczas obraża przepis § 823 ust. 1 u. c., popełnia zatem czyn niedozwolony, skąd powstaje stosunek o charakterze prywatno - prawnym usprawiedliwiający dochodzenie roszczeń z tego stosunku przed Sądem powszechnym, o ile i w tych warunkach nie wykluczają drogi sądowej szczególne przepisy o nieszcześliwych wypadkach. (Wyrok z 19. 1. 1934 — C. III. 114/33).

Kodeks postępowania cywilnego.

Art. 113. Po zapadnięciu wyroku Sądu I. instancji, lecz przed przedstawieniem aktu sprawy Sądowi drugiej instancji w myśl art.

398 wniosek o przyznanie prawa ubogich należy zgłosić w Sądzie I instancji, albowiem w k. p. c. brak przepisu na wzór § 119 ust. 2 niem. u. p. c. Uchwała powzięta przez II instancję jest mimo to ważną i zaskarżoną być może jako wydana w pierwszej instancji na podstawie art. 419 § 1 tylko zażaleniem do Sądu Apelacyjnego, (uchwała z 10. 11. 1933 — C. III. 30/33).

Niemiecka ustawa o postępowaniu cywilnem.

Art. 114, 119 ust. 3. Sąd Apelacyjny odmówić może wnioskowi o prawo ubogich dla instancji rewizyjnej wówczas tylko, gdy bez badania stanu faktycznego i szczegółowego zgłębiania strony prawnej sprawy rewizja jest pniacza lub zupełnie beznadziejna; nie wystarczy natomiast zapatrywanie, że rewizja nie ma widoków powodzenia, albowiem Sąd Apelacyjny nie powinien sam oceniać swego wyroku i przesądzać, jak ma rozstrzygnąć Sąd Najwyższy. (Uchwała z 9. 2. 1934 — C. III. Z. 87./34).

§ 121. Sąd odbierając stronie prawo ubogich nie jest uprawniony do uchylenia uchwały, którą przyznał jej to prawo. Uchwała ta traci moc dopiero z chwilą odebrania prawa ubogich; odebranie zatem nie wywiera skutków wstecz. (Uchwała z 23. 2. 1934 — C. III. Z. 94/34).

§ 148. Dla Sądu powszechnego wiążące jest jedynie istnienie aktu administracyjnego. Rozstrzygnięcie zaś instancyj administracyjnych, orzekających, czy akt ten jest słuszny, mają w sądzie powszechnym znaczenie jedynie o tyle, o ile akt administracyjny utrzymują w mocy. (Wyrok z 3. 11. 1933 — C. III. 28/33).

§ 233. Stronie, która wniosła rewizję na czas, natomiast uzasadniła ją z uchybieniem terminowi z § 554 p. c, służy niemniej przywrócenie terminu tego do poprzedniego stanu, jeżeli wniosek swój o przyznanie prawa ubogich zgłosiła bez żadnej zwłoki, a tylko załatwienie wniosku nastąpiło z opóźnieniem. O tern. bowiem, czy strona uzasadnić mogła rewizję na czas, nie decyduje formalne pełnomocnictwo adwokata, lecz stosunek materjalno-prawny, jaki istniał pomiędzy nim a stroną. Skoro zaś strona od adwokata sporządzenia pisma uzasadniającego rewizję domagać się nie mogła dlatego, że adwokata nie opłaciła, to postawiona była tak samo, jak gdyby adwokata nie miała, a wówczas pozostaje przy tem, że uzasadnienie rewizji w należytych czasie stało się niemożliwym tylko wskutek opóźnionego załatwienia prośby o prawo ubogich a więc wydarzenia, którego strona uniknąć nie mogła nawet przy dalej posuniętej ostrożności. (Wyrok z 15. 12. 1933 — C. III. 35/33).

§ 300. Uznanie skargi jako nieuzasadnionej z przyczyn formalnych wyklucza równocześnie oddalenie jej z przyczyn merytorycznych, gdyż rozpoznanie sporu pod względem merytorycznym możliwe jest tylko w postępowaniu dopuszczalnym, a moc prawna oddalenia z przyczyn merytorycznych sięga dalej, aniżeli oddalenie z przyczyn formalnych. (Wyrok % 3. 11. 1933 — C. III. 23/33).

§ 549. Niemiecki kodeks cywilny obowiązujący na obszarze W'olnego Miasta Gdańska, aczkolwiek identyczny jest z kodeksem cywilnym obowiązującym na terenie ziem zachodnich, nie ma charakteru prawa krajowego i nie podlega badaniu rewizyjnemu, gdyż o tern, czy chodzi o prawo krajowe nie decyduje treść ustawy, lecz fakt jakiej władzy ustawodawczej dotycząca ustawa zawdzięcza moc obowiązującą na pewnym obszarze. (Wyrok z 10. 11. 1933 — C. III. 37/33).

§ 549. Sądowi Najwyższemu służy prawo badania, czy w wypadku § 43 rozp. Prez. Rzpltej z 14. 5. 1924 zastosowano należyście prawo zagraniczne, albowiem chodzi w rzeczywistości o rozpoznanie, czy nie została naruszona ustawa polska (cyt. § 43), a w tym celu Sąd Najwyższy ma obowiązek rozważyć wszelkie podstawy wchodzące w rachubę, zaczem wziąć pod uwagę również normy, które zasadniczo nie podlegają rewizji. (Wyrok z 15. 12. 1933 — C. III. 35/33).

§ 554 ust. 3 l 2 b. Dla uzasadnienia naruszenia ustawy dotyczącej postępowania jest powołanie się na pismo poprzednich instancji niedostateczne. (Wyrok z 15. 12. 1933 — C. III. 90/33).

§ 719. Likwidacja spółki akcyjnej sama przez się jeszcze nie stanowi prawdopodobieństwa niepowetowanej szkody. (Uchwała z 13. 12. 1934 — C. III. Z. 91/34).

§ 803. Każde samodzielne zajęcie uzasadnia odrębne postępowanie egzekucyjne. Chociażby więc późniejsza egzekucja tego samego wierzyciela z tej samej rzeczy uczyniła poprzednią egzekucję bezprzedmiotową, to z chwilą odnośną poprzednia egzekucja się ukończyła, natomiast nie uległa uchyleniu. Do odmiennego wniosku nie prowadzi strona materialna egzekucji. Jakkolwiek bowiem przez dalszą egzekucję tego samego wierzyciela z tej samej rzeczy nie powstaje nowe prawo zastawu, to jednak pierwsza egzekucja utrzymuje wierzycielowi stopień prawa zastawu, a nawet prawo samo, gdy dłużnik wyzbył się rzeczy zajętej, lub gdy tytuł w sprawie głównej został uchylony, a dłużnik uzyska zniesienie egzekucji dokonanej na podstawie tego tytułu. O ile pierwszej egzekucji dokonano na zasadzie uchwały aresztowej, drugiej zaś na podsta-

wie wyroku w sprawie głównej, to zasadniczo nawet tylko pierwsza egzekucja ma materialne znaczenie, gdyż prawo zastawu wykonane przez areszt przechodzi w egzekucyjne prawo zastawu już mocą zapadnięcia pomyślnego wyroku w sprawie głównej. (Wyrok z 20. 12. 1933 — C. III. 206/33).

Ordynacja upadłościowa.

§ 37. Wydanie do masy hipoteki ustanowionej przez dłużnika upadłościowego czynnością zaczepialną następuje przez zrzeczenie się hipoteki przez nabywcę. (Wyrok z 20. 12. 1933 — C. III. 51/33).

Ustawa z 21. 7. 1879 (20. 5. 1898) o zaczepieniu czynności dłużnika poza konkursem.

§ 3. Wierzyciel, który, po uchyleniu ogólnej wspólności majątkowej swego dłużnika uzyskuje przeciwko niemu wyrok i na jego podstawie prowadzi egzekucję z przedmiotów mienia ogólnego, odeprzeć może mimo § 1480 u. c. żądanie żony dłużnika oparte na § 771 p. c. twierdzeniem, że uchylenie ogólnej wspólności nastąpiło w znacznym jej zamiarze pokrzywdzenia wierzyciela, albowiem §§ 734 i 1480 u. c. komplikują możliwość zaspokojenia się wierzycieli z przedmiotów mienia ogólnego, w szczególności wierzyciel musi się starać o należyte tytuły, a zanim je uzyska może egzekucja być wogóle udaremnioną. Zachodzi więc sytuacja, która w szerszym zrozumieniu da się również podciągnąć pod określenie pokrzywdzenia wierzycieli w myśl § 3 l. 1 i 2 cyt. ust. (Wyrok z 16. 6. 1933 — III. 2 C. 549/32).

Niemiecka ustawa o sądownictwie niespornem.

§ 16. Zarzuty przeciwko słuszności ustanowienia kuratora nie mogą być podniesione w postępowaniu spornem, gdyż chodzi o akt sądownictwa dobrej woli, który tak długo, jak nie zostanie uchylony w tym samym trybie, jest wiążący i wywołuje pełne skutki. (Wyrok z 15. 12. 1933 — C. III. 90/33).

Ustawa z 18. 3. 1932 o kosztach sądowych (Dz. Ust. poz. 252).

Art. 7. Po upływie czasokresu zakreślonego przez przewodniczącego jest nowe wezwanie do uiszczenia opłaty na skutek ograniczenia przez rewidenta wniosku rewizyjnego niedopuszczalne. (Uchwała z 15. 12. 1933 — C. III. Z. 120/33).

Art. 9. Wniosek o przyznanie prawa ubogich nie ma wpływu na bieg terminu siedmiodniowego. Przewodniczący powinien jednak

przed wysłaniem wezwania skierować wnioski na posiedzenie Sądu, celem jego rozpoznania i załatwienia. (Uchwała z 9. 2. 1934 — C. III. Z. 26/34).

Rozporządzenie Prez. Rzplitej z 6. 11. 1927 w sprawie zmiany ustroju pieniężnego (Dz. Ust. poz. 855).

Art. 13. Umowy, w których dłużnicy dobrowolnie zobowiązują się wynagrodzić wierzycielom szkodę, powstałą wskutek dewaluacji złotego, nie są zakazane, ani nie sprzeciwiają się dobrym obyczajom, wobec czego sumy świadczone dla ich dopełnienia nie podlegają zwrotowi według zasad niesłusznego wzbogacenia. (Wyrok z 6. 10. 1933 — III. 2 C. 551/32).

Rozp. Naczelnej Rady Ludowej z 25. 6. 1919 dotyczące zezwolenia na przewłaszczenie nieruchomości (Tyg. Urząd. str. 140).

Art. 1. Do przewłaszczenia na zasadzie umów zawartych ze Skarbem Państwa przez Urzędy Ziemskie niekonieczne jest szczególne zezwolenie. Dotyczy to również parcelacji dokonanej według ustawy z 15. 7. 1920 i 28. 12. 1925 o wykonaniu reformy rolnej przez Urzędy Ziemskie. (Wyrok z 20. 10. 1933 — III. 2 C. 456/32).

Rozporządzenie z 25. 6. 1919 o ustanowieniu Urzędu Osadniczego (Tyg. Urząd. N. R. L. str. 139) ze zmianą w rozporządzeniu Rady Ministrów z 20. 12. 1920 (Dz. Ust. 1921, poz. 27).

Art. 4, 6. Zatwierdzenie umów przez prezesa Okręgowego Urzędu Ziemskiego wyraźnie w nich zastrzeżone nastąpić może w każdy sposób, zatem także w drodze czynności domyślnych. Nieusprawiedliwiona zwłoka w powzięciu odnośnej decyzji zobowiązuje do odszkodowania. (Wyrok z 20. 10. 1932 — III. 2 C. 456/32).

Statut Banku Rolnego w brzmieniu rozporządzenia Ministra Reform Rolnych z 20. 6. 1925 (Dz. Ust. poz. 487).

§§8, 37 p. 1 i 3. Prawo Banku Rolnego do kroków egzekucyjnych bez wyroku sądowego nie wyklucza prawa jego do dochodzenia wierzytelności w drodze skargi sądowej. Egzekucja bowiem bez wyroku nie zastrzega o słuszności materialnej odnośnych roszczeń, lecz dłużnikowi pozostają zarzuty ze stosunku prawnego z wierzycielem, których dochodzić może tylko w drodze skargi. Dlatego nie można domagać się od Banku, aby wniosł egzekucję celem wy-

wołania obrony dłużnika w postaci procesu przed sądem powszechnym, lub aby wszcząwszy egzekucję wyczekiwał chwili, kiedy dłużnik wejdzie na drogę sporu sądowego, pozostając narazie w niepewności, czy utrzyma się przy owocach egzekucji bez wyroku sądowego. Bardziej celowo przedstawia się sprawa, gdy wierzyciel ze swej strony wystąpi z procesem, skąd w wypadkach, w których zarzuty materialne dłużnika nie są wykluczone, zachodzi po stronie Banku interes w ochronie procesowej. — Jeżeli Bank na zabezpieczenie swej wierzytelności otrzymał weksel a dłużnik przeciw wierzytelności samej nie podnosi żadnych zarzutów, to uzyskanie wyroku z weksła jest Bankowi niepotrzebne i w tym względzie odmówić należy mu prawa do ochrony procesowej. (Wyrok z 10. 11. 1933 — C. III. 31/33).

Ustawa o wykonaniu reformy rolnej z 28. 12. 1925

(Dz. Ust. 1926, poz. 1).

Art. 61, 68, 69, 81. Umowa kupna-sprzedaży nieruchomości położonych na obszarze województw pomorskiego i poznańskiego zawarte ze Skarbem Państwa przez urzędy ziemskie i wykonane częściowo przez wprowadzenie kupującego w posiadanie przed dniem 9. 1. 1926 nie uległy wskutek wydania ustawy o wykonaniu reformy rolnej żadnym zmianom. Skarb Państwa w osobie Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych uprawniony i zobowiązany jest wykonać te umowy na podstawie art. 81 ust. 2 cyt. ust., > § 116 rozporządzenia wykonawczego z 7. 12. 1926 Dz. Ust. 1927 poz. 66, § 3 uchwały Rady Ministrów z 27. 10. 1927 oraz § 3 uchwały Rady Ministrów z 12. 5. 1933 (ogł. w Dz. Urzęd. Min. Ref. Roln.), (Wyrok z 20. 10. 1933 — III. 2 C. 456/32).

Ustawa z 29. 5. 1920 o podatku od spadków i darowizn

(Dz. Ust. poz. 299).

Art. 1, 47. Określenie „ustawa z 3. 6. 1906 w brzmieniu ustawy z 3. 7. 1913” nie wyłącza z treści tej ustawy zmian zaprowadzonych w ustawie z 26. 7. 1918 (Dz. Ust. Rzeszy str., 959) i rozporządzenia z 21. 10. 1918 (Zbiór ust. prusk. str. 162) wobec czego uchylony został § 57 ust. z 3. 6. 1906 i dla sporów o obowiązek płacenia podatku od darowizn z uwagi na § 8 ust. z 26. 7. 1918 i § 35 ust. 3 ust. o Najwyższym Trybunale Administracyjnym droga prawna jest zamknięta. (Wyrok z 13. 10. 1933 — III. 2 C. 539/32).

Marjan Lisiewski,

Sędzia Sądu Najwyższego.

ORZECZNICTWO
NAJWYŻSZEGO TRYBUNAŁU ADMINISTRACYJNEGO

/. *POSTĘPOWANIE PRZED NAJW. TRYBUNAŁEM ADMIN.*

41. Po wejściu w życie Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1932 r. poz. 806 Dz. Ust. skarga do N. T. A. na orzeczenie władzy administracyjnej, odmawiająca stronie wstrzymania wykonania zaskarżonego orzeczenia, jest niedopuszczalna. (4. X. 1933 r. L. Rej. 4782/33).

//. *POSTĘPOWANIE PRZED WŁADZAMI
ADMINISTRACYJNEMI*

42. W razie uzupełnienia decyzji przez Władzę, która ją wydała, dalszemi motywami — termin do wniesienia odwołania liczy się od dnia doręczenia pisma uzupełniającego. (6. XII. 1933 r. L. Rej. 1265/31).

III. SPRAWY URZĘDNICZE

I. Prawa i obowiązki służbowe.

43. W myśl art. 55 prawa o ustroju Sądów powszechnych, Dz. U. R. P. z 1932 r. poz. 863 Prezes Sądu Apelacyjnego nie może z urzędu zwolnić aplikanta, który ukończył aplikację i zdał egzamin sędziowski, za postępowanie, ubliżające godności zajmowanego stanowiska. (16. X. 1933 r. L. Rej. 10482/32).

44. Niewniesienie podania przez nauczycielkę o przeniesienie do miejscowości, będącej stałym miejscem zamieszkania jej męża, nie stoi na przeszkodzie do uwzględnienia jej prośby o przeniesienie w stan pozasłużbowy w myśl artykułu 61 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stos. służb, naucz., o ile miejsce stałego zamieszkania jej męża znajduje się poza granicami Państwa Polskiego. (21. XI. 1933 r. L. Rej. 9151/30).

2. Uposażenie.

45. Postanowienia ust. 3 art. 7 ustawy z dnia 9 października 1923 r. poz. 924 Dz. Ust., mają zastosowanie przy ustalaniu szczebla uposażenia w grupie, uzyskanej na podstawie art. 31 tejże ustawy. (31. X. 1933 r. L. Rej. 1683/31).

46. Uposażenie, określone w art. 66 ustawy z dnia 9 października 1923 r. poz. 924 Dz. Ust. nie przysługuje szeregowemu za czas służby próbnej, poprzedzającej jego nominację na podoficera zawodowego, (1i. I. 1934 r. L." Rej. 3718/31).

3. *Emerytury i zaopatrzenia.*

47. Czas czynnej służby oficerów i szeregowych Policji Państwowej, obliczony w sposób uprzywilejowany w trybie ust. 1 art. 88 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 6 marca 1928 r. poz. 257 Dz. Ust., podlega zaliczeniu do minimalnego okresu służby cywilno-państwowej, wymaganego ust. 1 art. 9 ustawy z dnia 11 grudnia 1923 r. poz. 46/24 Dz. Ust. (18. XII. 1933 r. L. Rej. 5274/31).

48. Zaliczenie lat pracy zawodowej do wysługi emerytalnej pracowników kolejowych na podstawie ustępu ostatniego § 47 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 4 lipca 1929 r. poz. 448 Dz. Ust. nie może być dokonywane — wobec brzmienia art. 28 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 września 1926 o utworzeniu przedsiębiorstwa „Polskie Koleje Państwowe” poz. 568 Dz. Ust. na zasadach mniej korzystnych, aniżeli określone art. 97 ustawy emerytalnej z dnia 11 grudnia 1923 r. poz. 46/24 Dz. Ust. (19. XII. 1933 r. L. Rej. 2786/31).

49. Służba kontraktowa, zaliczona w trybie ust. 6 i 7 art. 37 ustawy emerytalnej z dnia 11. XII. 1923 r. poz. 46/24 Dz. Ust., liczy się do okresu 10-letniego, przewidzianego w art. 11 ustawy emerytalnej, w brzmieniu obowiązującym przed wejściem w życie noweli z 18 marca 1931 r. poz. 170 Dz. Ust. (23. XI. 1933 r. L. Rej. 9484/30).

IV. *SPRAWY SKARBOWE.*

1. *Należności i opłaty.*

50. § 28 rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 29 grudnia 1923 r. (Dz. Ust. poz. 6 ex 1924) nie jest zgodny z art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 1923 r. (Dz. Ust. poz. 1109) o przedłużeniu mocy obowiązującej ustawy z dnia 7 kwietnia 1922 r. (Dz. Ust. poz. 315) w przedmiocie podwyższenia i zrównania stawek przy niektórych opłatach stemplowych. (30. XI. 1933 r. L. Rej. 3053/30).

2. *Cła.*

51. Warunkiem mocy obowiązującej wyjaśnień do taryfy celnej, wydanych przez Ministerstwo Skarbu w myśl ust. 2 art. 1 rozporządzenia Ministrów Skarbu oraz Przemysłu i Handlu o taryfie celnej z dnia 11 czerwca 1920 r. poz. 314 Dz. Ust., jest iah ogłoszenie w Dzienniku Ustaw Rzplitej Polskiej. (10. XI. 1933 r. L. Rej. 5022/30).

3. *Podatki dochodowe.*

52. Fakt, iż w postępowaniu wymiarowem badano księgi handlowe lub gospodarcze podatnika, nie wyklucza uznania za „póź-

niej ujawnione" — okoliczności, które wykazują istnienie dochodu z odrębnego źródła lub z oddzielnej jednostki gospodarczej, o własnej rachunkowości, a podatnik tego źródła, czy też tej jednostki zupełnie nie wykazał w zeznaniu ani w postępowaniu wymiarowym, a tem mniej nie ofiarował w związku z nią dowodu z ksiąg. (25. XI. 1933 r. L. Rej. 6046/30).

53. a) Określony w art. 50 ust. 1 ustawy o podatku dochodowym (poz. 411/25 Dz. Ust.) obowiązek złożenia zeznania „na przepisany formularz" pozostaje pod sankcją przepisu ust. 5 tegoż artykułu.

b) Brak księgi składowej w przedsiębiorstwie przemysłowym nie uzasadnia wprawdzie sam przez się uznania ksiąg handlowych tego przedsiębiorstwa za nieprawidłowe, jednak w przypadku, kiedy księga składowa jest prowadzona, jej treść, w szczególności w razie niezgodności z bilansem, nie jest obojętna dla oceny mocy dowodowej ksiąg.

c) Obowiązek jurysdykcji instancji odwoławczej w stosunku do rekurenta nie sięga poza żądania, skonkretyzowane należycie, a w razie potrzeby poparte odpowiednimi dowodami w odwołaniu, wniesionem w terminie ustawowym (art. 71 i 72 ust. 2 w związku z art. 72 i 70 ustawy).

d) W myśl § 3 ust. 3 rozporządzenia Ministra Skarbu z 9 marca 1925 r. poz. 200 Dz. Ust. o przeliczeniu na złote marekowskich podstaw wymiaru podatku dochodowego na rok podatkowy 1925, decyduje przy określaniu wartości remanentu cena z dnia tego bilansu (otwarcia, względnie zamknięcia), w którym remanent ma figurować.

e) Łowiectwo służy celom zbytkowym (§ 15 ust. ost. rozporz. wykon. poz. 298/21 Dz. Ust.) jeżeli jest wykonywane jedynie z amatorstwa, lub dla celów sportowych, a nie w charakterze źródła dochodu (bądź to samodzielnego, bądź też związanego z prowadzeniem innego działu gospodarstwa rolnego, czy leśnego), ani nie stanowi koniecznej ochrony takiego źródła.

f) Zasada, wiążąca potrącalność odpisów na zużycie z wymogiem ich prawidłowego wykazania w bilansie, nie rozciąga się na osoby fizyczne, prowadzące prawidłowe księgi handlowe. (25. XI. 1933 r. L. Rej. 4507/32).

54. a) Władza ma prawo przedmiotem opinii znawców (art. 6 ust. 3 ustawy o podatku dochodowym poz. 411/25 Dz. Ust.) uczynić wszystkie elementy, potrzebne do obliczenia prawidłowych odpisali na zużycie, a podatnik nie może domagać się wyłączenia niektórych z nich z zakresu opinii, ani kwestjonować prawidłowości

postępowania z tego powodu, że złożona opinia rozciąga się także na takie elementy, które nie były objęte wysuniętą przez niego tezą dowodową.

b) Decydujące dla ustalenia wysokości odpisań na zużycie zmniejszenia się wartości obiektów w okresie operacyjnym wyraża wynikający z zestawienia cyfr wartości nabycia i okresu używalności iloraz, dający zarazem procent wartości pierwotnej; przy tej metodzie obliczania wysokości odpisań na zużycie ustaje podstawa do potrącania odpisań na zużycie z chwilą, kiedy zużywanie się obiektu według powyższego założenia doszło do kresu.

c) Opinia znawcy, określająca czystą wartość użytkową budynków, zajętych przez samego właściciela, powinna podawać także składniki tej wartości, w szczególności wartość użytkową brutto i sumę kosztów, wymienionych w § 31 rozporządzenia wykonawczego, a w ich rzędzie potrącenie na zużycie.

d) Wydatki na reklamę należą zasadniczo w czynnym już przedsiębiorstwie do potrącalnych kosztów.

e) Przy kwalifikacji wydatku, jako potrącalnego koszty (art. 6 ustawy) decyduje przede wszystkim jego przeznaczenie, a nie grają istotnej roli jego celowość, ani skuteczność, jako elementy jego przydatności. (25. XI. 1933 r. L. Rej. 2346/33).

55. W razie wniesienia przez podatnika prośby o udzielenie mu podstaw wymiaru, nie wlicza się do biegu terminu do wniesienia odwołania, dnia, w którym prośbę wniesiono (§ 131 ustęp przedustalui rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 14 maja 1921 r. poz. 298 Dz. Ust.). (20. XII. 1933 r. L. Kej. 5501 /30).

4. Podatki przemysłowe.

56. Koszty protestów weksli, przyjętych przez bank do inkasa zwracane przez klientów w poniesionej przez bank wysokości, nie stanowią części składowej obrotu banku (p. 2 art. o ustawy z dnia 15 lipca 1925 r. o państwowym podatku przemysłowym poz. 550 Dz. ust.). 10. X. 1933 r. L. Rej. 10081/31).

57. a) Jeżeli w postępowaniu wymiarowem zostało stwierdzone do protokołu badania ksiąg handlowych, dokonanego w obecności płatnika, że płatnik nie przedstawił „dowodów kasowych”, to z tego niespornie ustalonego stanu faktycznego wolno władzy II instancji snuć wnioski o nieprawidłowości ksiąg w myśl art. 76 ust. 3 ustawy z dnia 15. VII. 1925 r. (o państw. pod przem. poz. 550 Dz. Ust.), chociaż Komisja Szacunkowa tego braku nie wymieniła wśród powodów uznania ksiąg za nieprawidłowe.

b) Transakcja z dostawy towaru winna być ujawniona w księgach handlowych zwłaszcza także wówczas, gdy odbiorca zgłosił

roszczenie odszkodowawcze z powodu nieodpowiedniej jakości towaru (art. 76 ust. 3 ustawy z dnia 15 lipca 1925 r. o państw, pod. przem. poz. 550 Dz. Ust.). (4. XII. 1933 r. L. Rej. 3684/31).

5. *Podatki i opłaty samorządowe.*

58. Przy rozdziale między związki komunalne województwa śląskiego wpływów z udziału ich w państwowym podatku dochodowym oraz z dodatków komunalnych do tego podatku (art. 8 lit. b ustawy śląskiej o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych poz. 30 Dz. Ust. Śl. z r. 1926 w brzmieniu noweli z dn. 7 grudnia 1927 r. poz. 48 Dz. Ust. Śl.) winna gmina dokonująca rozdziału wskazać imiennie te związki komunalne, którym przypadają poszczególne udziały. (20. X. 1933 r. L. Rej. 2277/31).

59. Zmiana właściciela pojazdu mechanicznego w czasie trwania obowiązku do niszczenia od tego pojazdu opłaty na rzecz Woj. Funduszu Drogowego (ustawa śl. z 30. III. 1931 r. poz. 14 Śl. Dz. Ust.) powoduje zmianę w osobie obowiązanej do uiszczenia tej opłaty. (13. XII. 1933 r. L. Rej. 3827/32).

60. Przepis art. 8 ustawy śląskiej z 14 kwietnia 1924 r. w brzmieniu ustawy z dnia 17. V. 1926 r. o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych poz. 30 Dz. Ust. Śl. nie zmienił postanowień przepisów art. 38 p. 5 i 39 tejże ustawy o ile chodzi o dodatki komunalne do państwowego podatku dochodowego, a zatem do rozstrzygnięcia o obowiązku podatkowym odnośnie do tego dodatku właściwe są władze w art. 39 wzgl. 38 p. 5 — wskazane. (18. XII. 1933 r. L. Rej. 7579/31).

61. Elektrownia, prowadzona przez Spółkę Akcyjną, nie jest zakładem użyteczności publicznej w rozumieniu art. 10 p. 4 ustawy z dnia 3 lutego 1931 r. o Państwowym Funduszu Drogowym poz. 81 Dz. Ust. (5. V. 1933 r. L. Rej. 8934/31).

V. *OBYWATELSTWO.*

62. Kwestja, czy obywatel polski, obowiązany do czynnej służby wojskowej, traci obywatelstwo polskie, jeżeli bez zezwolenia Ministerstwa Spraw Wojskowych, względnie bez zwolnienia od powszechnego obowiązku służby wojskowej przyjął urząd publiczny w państwie obcym, nie jest pozostawioną swobodnemu uznaniu władzy, lecz jest w art. 6 rozporządzenia ministerjalnego z 7 czerwca 1920 r. (p. 320 Dz. Ust.) bezpośrednio rozstrzygnięta. (14. XI. 1933 r. L. Rej. 5456/32).

VI. SPRAWY PRZEMYSŁOWE.

63. Gromada wsi na terenie b. Kongresówki wobec treści art. 60—68 prawa przemysłowego (Dz. Ust. poz. 468 z r. 1927) oraz art. 201 i 271 p. 6 ustawy gminnej z r. 1864 — dochodząc swych uprawnień na mocy art. 64 prawa przemysłowego, ma legitymację do wniesienia odwołania od decyzji Wojewody, mocą której przeniesiono targi wielkie (jarmarki) z tej wsi do wsi innej w obrębie tejże gminy na wniosek zebrania gminnego. (17. X. 1933 L. Rej. 6851/32).

64. Wobec przepisu art. 2 pkt. 8 i art. 198 ust. 2 prawa przemysłowego (poz. 468 Dz. Ust. z r. 1927) praca zawodowa prywatnych nauczycieli tańców (szkoły tańców), nie będąc przemysłem w rozumieniu tego prawa, nie podlega zakazom, przewidzianym w § 35 niem. ord. przemysłowej (Dz. Ust. Rz. Niem. str. 245) i w § 119 pruskiej ustawy o właściwości władz i sądów administracyjnych z dnia 1. VIII. 1883 r. (zb. ust. pr. str. 237). (24. XI. 1933 r. L. Rej. 6009/32).

VII. ZAWODY WOLNE.

65. Przewidziana w art. 38 ustawa z dnia 2 grudnia 1921 r. c. poz. 763 Dz. Ust. kontrola Rady Dyscyplinarnej rozciąga się nie tylko na wyroki merytoryczne Sądu Naczelnej Izby Lekarskiej, lecz także na wszelkie decyzje tegoż Sądu, oddalające odwołanie zasadzonego. (17. XI. 1933 r. L. Rej. 9733/31).

VIII. SPRAWY INWALIDZKIE.

66. Inwalida wojenny armji byłych państw zaborczych, który roszczenia swoje do zaopatrzenia na zasadzie ustawy z dnia 18 marca 1921 r. (p. 195 Dz. Ust.) zgłosił wprawdzie w terminie, określonym w ustępie 5 art. 24 tejeże, ustawy w brzmieniu zmienionem ustawą z dnia 7 marca 1929 r. (p. 229 Dz. Ust.) lecz w tymi terminie nie nabył obywatelstwa polskiego, nie ma prawa do powyższego zaopatrzenia. (28. XI. 1933 r. L. Rej. 3515/32).

IX. SPRAWY BUDOWLANE.

67. Naruszenie przez władzę budowlaną przy wydaniu pozwolenia na wzniesienie budowli przepisów prawa budowlanego z dnia 16 lutego 1928 r. (Dz. Ust. poz. 202), ustanowionych dla ochrony bezpieczeństwa i zdrowia publicznego, daje sąsiadowi, który się uważa w tym względzie za zagrożonego, legitymację prawną do wniesienia odwołania przeciwko decyzji władzy budowlanej. (20. XI. 1933 r. L. Rej. 4465/30). *Dr Włodzimierz Orski,*

b. Prezes Najw. Tryb. Admin.

ORZECZNICTWO NAJWYŻSZEGO SĄDU WOJSKOWEGO

/. *Kodeks karny wojskowy.*

Art. 31. Wojskowy obowiązek „służbowy” w rozumieniu art. 31 k. k. w. wynika ze specjalnych przepisów, względnie z istoty pełnionej przez oskarżonego specjalnej służby i przy skazaniu za przestępstwo pospolite, którym naruszono taki obowiązek wojskowy „służbowy” nie może mieć miejsca warunkowe zawieszenie wykonania kary (art. 61—64 k. k.). Natomiast w wypadku skazania za przestępstwo pospolite, którym naruszono ogólny obowiązek „wojskowy”, wynikający z samego faktu pełnienia służby wojskowej oraz z ogólnych przepisów, obowiązujących każdego żołnierza — może być zastosowane warunkowe zawieszenie wykonania kary. (30. I. 1934 r. R. 337/33).

Art. 33 § 6. Kodeks karny wojskowy nie określa co należy uważać za rozkaz „stawania pod broń”. Przepis art. 33 § 6 k. k. w. wyjaśnia jedynie, że przestępstwo wówczas jest popełnione pod bronią, gdy sprawca jest uzbrojony w celu pełnienia służby. Za rozkaz „stawania pod broń” należy rozumieć rozkaz uzbrojenia się w celu pełnienia przez żołnierza służby, odpowiadające jego obowiązkowi, jako członka siły zbrojnej Państwa, wynikającym z jej zadań i przeznaczenia w myśl p-któw 4—6 Reg. służby wewn. Cz. II. Zatem rozkaz stawania na zbiórkę w celu odbycia kary stójki pod karabinem nie jest rozkazem „stawania pod broń” w rozumieniu k. k. w. (16. II. 1934. R. 454/33).

Art. 43, 46. 1. Wyst. z art. 43 i zbr. z art. 46 k. k. w. są przestępstwami trwałymi. Przestępstwa te się kończą w momencie dobrowolnego lub przymusowego (aresztowanie) zgłoszenia się zbiega w swej formacji. Zgłoszenie się także u innej władzy może być uważane za koniec samowolnego oddalenia się, wszakże pod warunkiem, że zbieg nie ukrywa swego samowolnego oddalenia się ze swej jednostki, a zgłoszenie się nie w niej, lecz u innej władzy traktuje jako środek do niezwłocznego przerwania wywołanego stanu bezprawia, ułatwiający mu powrót do własnej formacji celem dopełnienia obowiązku wojskowego. (26. I. 1934 r. R. 152/33).

2. Wadliwe uznanie oskarżonego przez komisję poborową za zdolnego do służby czynnej, przez oskarżonego we właściwym czasie niezaskarżone, nie zwalnia go od obowiązku zgłoszenia się celem wcielenia do formacji wojskowej w myśl zarządzenia P. K. U., opartego na tem orzeczeniu komisji poborowej, a samowolne uchylenie się oskarżonego od tego obowiązku stanowi, nawet w tych warunkach, jedną z obiektywnych cech zbrodni dezercji. (11. I. 1934 r. R. 166/33).

3. Z ustawy o powszechnym obowiązku wojskowym (Dz. list. Nr. 60/33, poz. 455) art. 8, 9, 89, 90 i in. wynika, że obowiązany do służby wojskowej w Polsce są nie tylko obywatele polscy, ale i ci nieobywatele polscy, nie posiadający obcego obywatelstwa, którzy pozostając w Polsce uznani zostali przy poborze za zdolnych do służby wojskowej. Od tej chwili pomimo nawet wyjazdów z Polski i przebywania poza jej granicami, na poborowych takich, chociaż nie są obywatelami polskimi, ciąży obowiązek służby wojskowej polskiej. Z chwilą zaś uzyskania obcego obywatelstwa obowiązek ten ich ustaje i to w wypadku uzyskania obcego obywatelstwa za zgodą władz polskich. Pozbawienie dezercera w drodze administracyjnej obywatelstwa polskiego nie powoduje ustania obowiązku wojskowego. (24. I. 1934 r. R. 393/33).

4. Fakt, że w czasie ukazania się publicznych obwieszczeń o powołaniu rocznika oskarżonego do czynnej służby wojskowej, tenże znajdował się poza granicami Państwa i obwieszczeń nie czytał — nie uchyla wcale odpowiedzialności oskarżonego za dezercję, albowiem tenże samowolnie i bez zezwolenia władz wojskowych w sposób nielegalny wyjechał zagranicę, a więc sam spowodował unie możliwienie zawiadomienia go o czasie powołania do czynnej służby wojskowej w drodze bądź imiennego wezwania, bądź obwieszczenia publicznego. (10. II. 1934 r. R. 538/33).

Art. 55, 60. Do istoty zbrodni z art. 55 k. k. w. należy zamiar, chociażby ewentualny, fizycznego zaatakowania osoby przełożonego. Ten zamiar stanowi zasadniczą różnicę między zbrodnią z art. 55 k. k. w., a przestępstwem z art. 60 k. k. w., gdzie zamiar skierowany jest tylko na zmuszenie groźbą do zaniechania czynności służbowej, a nie na urzeczywistnienie tej groźby. (5. II. 1934 r. R. 465/33).

//. Ustawa wojskowego postępowania karnego.

§ 88. W myśl § 88 ust. 1 u. w. p. k. w redakcji art. 17 pkt. 3 rozp. Prez. Rzpłtej z dnia 21. X. 1932 r. (przepisy wpraw. kod. karn. wojsk.) nie można uważać obrony za obowiązującą, jeśli oskarżenie ma za przedmiot według dawnej ustawy (art. 2 § 1 k. k.) występki, aczkolwiek zagrożony więzieniem (d. p.) do lat 6-ciu. (16. II. 1934 r. R. 261/33).

§§ 171, 176. Przy ocenie konieczności zarządzenia aresztu śledczego „ze względów wojskowych” należy także z równą starannością w myśl § 4 u. w. p. k. wziąć pod uwagę okoliczności przemawiające za oskarżonym, jak i przeciw niemu. (28. II. 1934 r. R. 94/34).

§ 283. Sąd powinien przyjąć i rozprawić się z dowodami przedstawionymi przez oskarżonego na rozprawie głównej nawet po za-

mknięciu w myśl § 290 u. w. p. k. postępowania dowodowego, jednakże przed zamknięciem rozprawy, a to w myśl przepisu § 283 ust. ost. u. w. p. k., głoszącego, że nie można odmówić zbadania i dostarczenia nowego środka dowodowego z powodu że środek ten został przedstawiony zapóźno. (2. III. 1934 r. R. 467/33).

§ 284. Żaden z przepisów rozdz. XIII i XIV oraz § 284 u. w. p. k. nie postanawia, aby zaprzysiężenie lub niezaprzysiężenie świadka stanowiło powód nieważności wyroku. Przy ustaleniu okoliczności sprawy sąd nie jest związany formalną stroną dowodów, może zatem dać pełną wiarę zeznaniom niezaprzysiężonego świadka. (1. III. 1934 r. K. 493/33).'

§ 288. Z braku w protokole rozprawy wzmianki o sprzeciwianiu się stron na odczytanie protokołu przesłuchania świadka w śledztwie (§ 288 ust. 3 u. w. p. k.) sąd jest uprawniony w myśl ust. 1 pkt. 4 tegoż przepisu do odczytania tego zeznania bez powzięcia osobnej uchwały wpadkowej o dopuszczalności odczytania. (10. II. 1934 r. R. 441/33).

§ 358 pkt. 3. W wypadku prowadzenia rozprawy z wykluczeniem jawności fakt ogłoszenia wyroku także na posiedzeniu niejawnem nie mógłby spowodować nieważności formalnej wyroku z pkt. 3 § 358 u. w. p. k., gdyż przestrzeganie przepisów §§ 262 i 312 u. w. p. k. (o ogłoszeniu wyroku na posiedzeniu jawnem) nie jest wyraźnie zastrzeżone w ustawie pod nieważnością. (11. I. 1934 r. R. 322/33).

§ 358 pkt. 4. 1. Słusznem jest odrzucenie przez sąd wniosku oskarżonego o przekazanie sprawy w myśl art. 6 rozp. Rady Min. z dnia 10. V. 20 r. (Dz. Ust. Nr. 59, poz. 368) sądowi powszechnemu celem łącznego traktowania ze sprawami osób cywilnych (wspólników), bo przekazanie takie może nastąpić jedynie na wniosek prokuratora wojskowego, uczyniony za uprzednią zgodą właściwego dowódcy. (11. I. 1934 r. R. 322/33).

2. Za niedopuszczalne uznać należy zażalenie nieważności oskarżonego z pkt. 4 § 358 u. w. p. k., wniesione z powodu odrzucenia przez sąd wniosku prokuratora wojskowego o odroczenie rozprawy w celu przesłuchania nowego świadka, jeśli z protokołu rozprawy nie wynika, by oskarżony ten wniosek popierał. (24. I. 1934 r. R. 448/33).

3. Wniosek stawiany poza rozprawą i na rozprawie głównej nie powtórzony nie może być podstawą zażalenia nieważności z pkt. 4 § 358 u. w. p. k. (7. III. 1934 r. R. 512/33).

4. Zażalenie nieważności z pkt. 4 § 358 u. w. p. k. podniesione z powodu nieuwzględnienia wniosku o odroczenie względnie przerwanie rozprawy celem przygotowania obrony wobec tego, że

oskarżony wbrew przepisowi § 247 ust. 2 u. w. p. k. został zawiadomiony o terminie rozprawy w terminie krótszym niż trzydniowy, mogłoby skutkować jedynie pod warunkiem przytoczonym w § 359 ust. 1 u. w. p. k., to jest gdyby się okazało niewątpliwem, że naruszenie formalności wywarło wpływ niekorzystny dla oskarżonego. (3. III. 1934 r. R. 519/33).

§ 358 pkt. 10. Z przepisów §§ 337 ust. 2 łącznie z 361, 357 ust. 2 i 364 pkt. 1 u. w. p. k. wynika, że zarzut wadliwej kwalifikacji prawnej czynu musi opierać się ściśle na ustaleniach faktycznych i zaskarżonego wyroku, dotyczących zarówno przedmiotowej jak i podmiotowej jego strony. Zażalenie nieważności z pkt. 10 § 358 u. w. p. k. wywiedzione z pominięciem tej zasady jest niedopuszczalne. (14. II. 1934 r. R. 271/33).

III. Rozp. Prezydenta Rzplitej z dn. 16. II. 1928 r. o karach za szpiegostwo i niektóre inne przestępstwa przeciwko Państwu (Dz. Ust. Nr. 18, poz. 160).

Art. 3. Stosownie do przepisu art. 14 § 1 k. k. umyślne i bezprawne zakomunikowanie osobie, działającej w interesie obcego rządu, wiadomości dotyczących wojskowej obrony lub sił zbrojnych Państwa, o których mowa w art. 3 § 1 wyż. powołanego rozporządzenia Prez. Rzplitej, zachodzi wówczas, gdy sprawca czynu nie tylko ma świadomość, iż osoba uzyskująca wiadomości działa w interesie rządu obcego Państwa i że wiadomości udzielane jej dotyczą wojskowej obrony lub sił zbrojnych Polski, ale gdy ma też świadomość, że wogóle tych wiadomości udziela i mimo to godzi się na przestępny skutek tej swojej gadatliwości. Gdy zaś tej świadomości sprawca nie ma, to może być mowa co najwyżej o nieumyślności jego działania w rozumieniu art. 14 § 2 k. k., będącej skutkiem jego lekkomyślności lub nieostrożności. (10. II. 1934 r. R. 459/33).

Art. 12. Do istoty przestępstwa z art. 12 powołanego rozporządzenia Prez. Rzplitej nie jest konieczne, by sprawca mógł lub powinien przewidzieć możliwość skutku przestępnego w postaci ujawnienia zniszczenia lub zagubienia dokumentu, którego treść ze względu na dobro Państwa Polskiego powinna pozostać w tajemnicy przed rządem obcego państwa. Różnica pomiędzy (przestępstwem z art. 2, a przestępstwem z art. 12 powołanego Rozporządzenia polega na tem, że przy przestępstwie z art. 2 konieczne jest jako skutek czynu ujawnienie, zagubienie, lub zniszczenie dokumentu, a przy przestępstwie z art. 12 — tego skutku brak. (12. III. 1934 r. R. 20/34). *Eugenjusz Bogdzewicz, Major K. S.*

Ref. Biura Orzecznictwa Najw. Sądu Wojsk.

B. Inne sprawy sądowe

NIEOPŁACENIE PISMA PROCESOWEGO

I.

Pragnąc myśl główną niniejszej pracy uczynić bardziej przejrzystą rozpoczynamy pracę następującym ciekawym przykładem. Pozwany — przegrawszy proces, wniósł w ustawowym terminie, należycie opłaconą skargę apelacyjną (art. 393 k. p. c). Następnie jednak dnia wniósł pismo procesowe, w którym oświadczył, że wniesioną skargę apelacyjną cofa i prosi o nieprzekazywanie akt sprawy sądowi apelacyjnemu oraz o zwrócenie mu apelacji. Pisma jednak procesowego, którym cofnął skargę apelacyjną nie opłacił. Powód, który uzyskawszy wyrok zasądający pozwanego, interesował się gorliwie swoją sprawą, przeglądając akta w sekretarjacie sądu, zauważył wniesione przez pozwanego pismo procesowe o cofnięciu apelacji, wobec czego, pragnąc przyspieszyć zakończenie procesu, niezwłocznie wniósł pismo do sądu, w którym oświadczył, że zgadza się na cofnięcie przez pozwanego apelacji oraz załączył należne opłaty tak za siebie, jak i za pozwanego, którego pismo nie było opłacone. Po przyjęciu opłat, które złożył za pozwanego powód i stwierdziwszy, że wnioski pozwanego jak i powoda odpowiadają wymgom ustawowym, sąd zgodnie z wnioskiem pozwanego zwrócił mu wniesioną skargę apelacyjną, powodowi zaś wydał wyrok, który był zaopatrzony w rygor natychmiastowej wykonalności. Po otrzymaniu skargi apelacyjnej, pozwany, który w międzyczasie się rozmyślił, wniósł apelację spowrotem do sądu, domagając się przyjęcia i nadania jej biegu, oświadczając, że wprawdzie wnosił pierwotnie o zwrócenie mu apelacji, jednak pismo, którym skargę apelacyjną cofnął nie było opłacone, przeto zgodnie z treścią art. 141 k. p. c. sąd winien był go wezwać o wniesienie opłat pod rygorem zwrócenia pisma, poczem po bezskutecznym upływie terminu tygodniowego sąd winien był zwrócić mu to pismo procesowe, mocą którego cofnął on skargę apelacyjną, w następstwie czego skarga apelacyjna uzyskałaby właściwy bieg. Opłacenie — zaś pisma pozwanego przez powoda, jako uskutecznione przez niewłaściwą stronę, zdaniem pozwanego, dla niego nie może mieć żadnych skutków prawnych.

Aby rozstrzygnąć powstały incydent, w dalszych rozważaniach spróbujemy ustalić ogólną zasadę i odpowiedzieć na pytanie, czy strona ma prawo opłacić pismo procesowe, wniesione bez opłat przez stronę przeciwną?

II.

Art. 141 k. p. c, który w omawianej kwestji musi być powołany, w trzech swoich paragrafach stanowi: § 1. Jeżeli pismo nie może otrzymać prawidłowego biegu wskutek niezachowania warunków formalnych, wymaganych przez kodeks niniejszy, lub nie jest należycie opłacone, przewodniczący wzywa stronę pod rygorem zwrócenia pisma do stosownego poprawienia lub uzupełnienia w terminie tygodniowym. Na te zarządzenia niema zażalenia. § 2. Po bezskutecznym upływie terminu przewodniczący zwróci pismo stronie. § 3. Data wniesienia pisma pozostaje w mocy, jeżeli w terminie braki należycie zostały poprawione lub uzupełnione.

Z treści zacytowanego artykułu, przy zastosowaniu wykładni gramatycznej, niewątpliwie wynika, że, w wypadku nieopłacenia pisma procesowego, strona, która wniosła to pismo ma prawo oczekiwać wezwania sądu o wpłacenie brakującej sumy, a sąd ma obowiązek wezwać tę stronę, pod rygorem zwrócenia pisma, do stosownego uzupełnienia lub wpłacenia opłat w terminie tygodniowym, a po bezskutecznym upływie tego terminu przewodniczący winien zwrócić pismo stronie.

Za wykładnią gramatyczną przemawia wykładnia legalna, którą znajdujemy w art. 2 Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27. X. 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 93, poz. 805 -- 1932), w przepisach o kosztach sądowych, z treści którego wynika, że do uiszczenia kosztów sądowych którymi są opłaty sądowe i koszty postępowania (art. 1 p. o. k. s.), obowiązana jest ta strona, która dokonywa czynności, powodującej opłatę sądową lub koszty postępowania.

Nie mniej jednak nie wydaje się słuszne, aby strona nie miała prawa wnieść opłat za stronę przeciwną, gdyż fakt ustalenia przez prawodawcę oczywistego obowiązku uiszczenia kosztów przez tę stronę, która dokonywa czynności, powodującej opłatę sądową, nie wyklucza prawa drugiej strony do wniesienia tych opłat za stronę przeciwną.

Mimo, że wykładnia gramatyczna art. 141 k. p. c. pozornie nie nasuwa wątpliwości, spróbujmy sprawdzić, czy znajduje ona potwierdzenie w wykładni logicznej i teleologicznej.

Ogólną zasadą, zgodną z elementarnym poczuciem prawa, jest, że wszystko co nie jest zabronione, uważa się za dozwolone. Jeżeli przeto intencją prawodawcy miałyby być ustalenie, że do uiszczenia kosztów sądowych jest obowiązana wyłącznie ta strona, która dokonywa czynności i że strona przeciwna za stronę niewnoszącą opłat, należności uiścić nie ma prawa, byłby to ustawodawca wyraźnie «kreślił, gdyż domniemywać się takiego ograniczenia praw strony nie można. Domniemanie takie bowiem byłoby wręcz nielogiczne, gdyż strona przez niewniesienie opłat, gdy sąd, wyznaczając nowy termin, polecił jej uiścić należne opłaty, mogłaby spowodować zupełne wstrzymanie procesu, gdyby opłat tych uiścić nie chciała, a przeciwna strona nie miała prawa wnieść opłat za stronę opieszłą.

Logiczna zatem wykładnia przemawia za stanowiskiem liberalniejszym wbrew wykładni gramatycznej doprowadza do wniosku, że strona ma prawo wnieść opłaty za stronę przeciwną.

Celowy charakter nowoczesnych ustaw polega na tym, że normy prawne w nich zawarte, winny przede wszystkim uwzględniać potrzeby życia a interpretacja przepisów nie uwzględniająca tych potrzeb, byłaby kultem dla martwej litery, bez życiowej wartości.

Uznając celowy charakter normy prawnej, zawartej w treści art. 141 k. p. c. wykładnią teleologiczną skontrolujemy jeszcze rezultat naszego rozumowania, ustalony na podstawie interpretacji logicznej.

Przy wykładni teleologicznej cel normy prawnej winien być dla badającego wskazówką interpretacyjną. Jakiż jest cel ustanowienia w art. 141 k. p. c. obowiązku czuwania przez przewodniczącego nad wnoszeniem przez stronę należnych opłat! Czy może ochrona interesów strony." Oczywiście nie. Ustawodawca normą tą chroni interes skarbu państwa, czuwa nad zwiększeniem jego dochodów. Wynika to wyraźnie z treści art. 1. p. o. k. s., który stanowi, że opłaty sądowe i koszty postępowania pobiera się na rzecz Skarbu Państwa.

Dla Skarbu Państwa jest najzupełniej obojętne kto należne opłaty wniesie, jedna czy druga strona, byle zostały uiszczone. Ponieważ celem, przewidzianego w art. 141 k. p. c. obowiązku przewodniczącego wzywania strony do uiszczenia należnych opłat, jest zabezpieczenie interesu Skarbu Państwa, a nie interesu strony, przeto przez wpłacenie opłat za stronę przeciwną, interes Skarbu nie zostaje naruszony, a cel przepisu osiągnięty. Z teleologicznej zatem wykładni art. 141 k. p. c. wynika, że strona która wniosła opłaty za stronę przeciwną, wniosła je prawidłowo, uiszczyła bowiem należność Skarbowi, dla zabezpieczenia interesów którego ustanowiony został art. 141 k. p. c. łącznie z przepisami o kosztach sądowych. W rezultacie naszych rozważań ustalamy:

1. Nieopłacenie pisma procesowego przez jedną stronę, nie pozbawia prawa drugiej strony do opłacenia tegoż pisma.

2. Sąd nie ma obowiązku wzywać stronę do uiszczenia należnych od niej opłat o ile opłaty te zostały uiszczone przez stronę przeciwną.

Sędzia s. .o .B Pogoda (Bydgoszcz).